

Gent, Rabot Fase II

Archeologienota: Verslag van Resultaten.

Rapport Nr. 0859

Titel

Archeologienota Gent, Rabot Fase II: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jasmien Van Bavel & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2021-594

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2021K172

Plaats en datum

Beerse, 14/12/2021

INHOUD

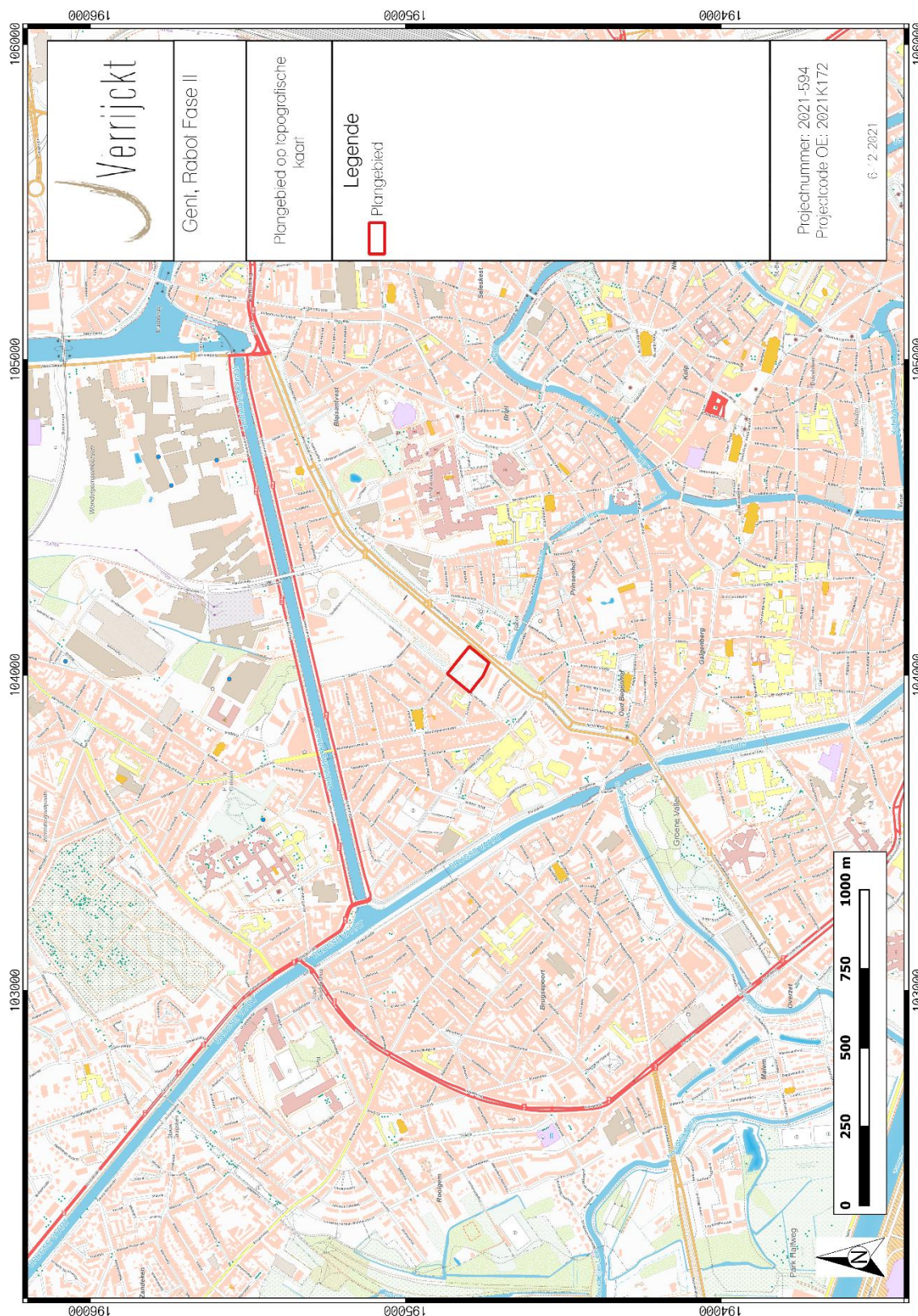
1	Bureauonderzoek.....	3
1.1	Beschrijvend gedeelte.....	3
1.1.1	Administratieve gegevens.....	3
1.1.2	Onderzoeksopdracht	6
1.1.3	Juridisch kader.....	6
1.1.4	Randvoorwaarden	7
1.2	Werkwijze en strategie	7
1.3	Aanleiding	8
1.3.1	Huidige situatie en gekende verstoringen	8
1.3.2	Geplande werken en bodemingrepen	13
1.4	Assessmentrapport	20
1.4.1	Topografische situering	20
1.4.2	Landschappelijke en hydrografische situering	20
1.4.3	Geologische situering.....	24
1.4.4	Bodemkundige situering	25
1.4.5	Historische bronnen	32
1.4.6	Cartografische bronnen.....	34
1.4.7	Archeologisch bronnen	49
1.5	Besluit	59
1.5.1	Beantwoording onderzoeksvragen.....	59
1.5.2	Archeologische verwachting	64
1.5.3	Potentieel op kennisvermeerdering.....	65
1.5.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	66
1.5.5	Samenvatting	66
2	Lijst met figuren.....	67
3	Lijst met tabellen.....	68
4	Plannenlijst	69
5	Bibliografie	72
6	Bijlagen	74

1 BUREAUONDERZOEK

1.1 Beschrijvend gedeelte

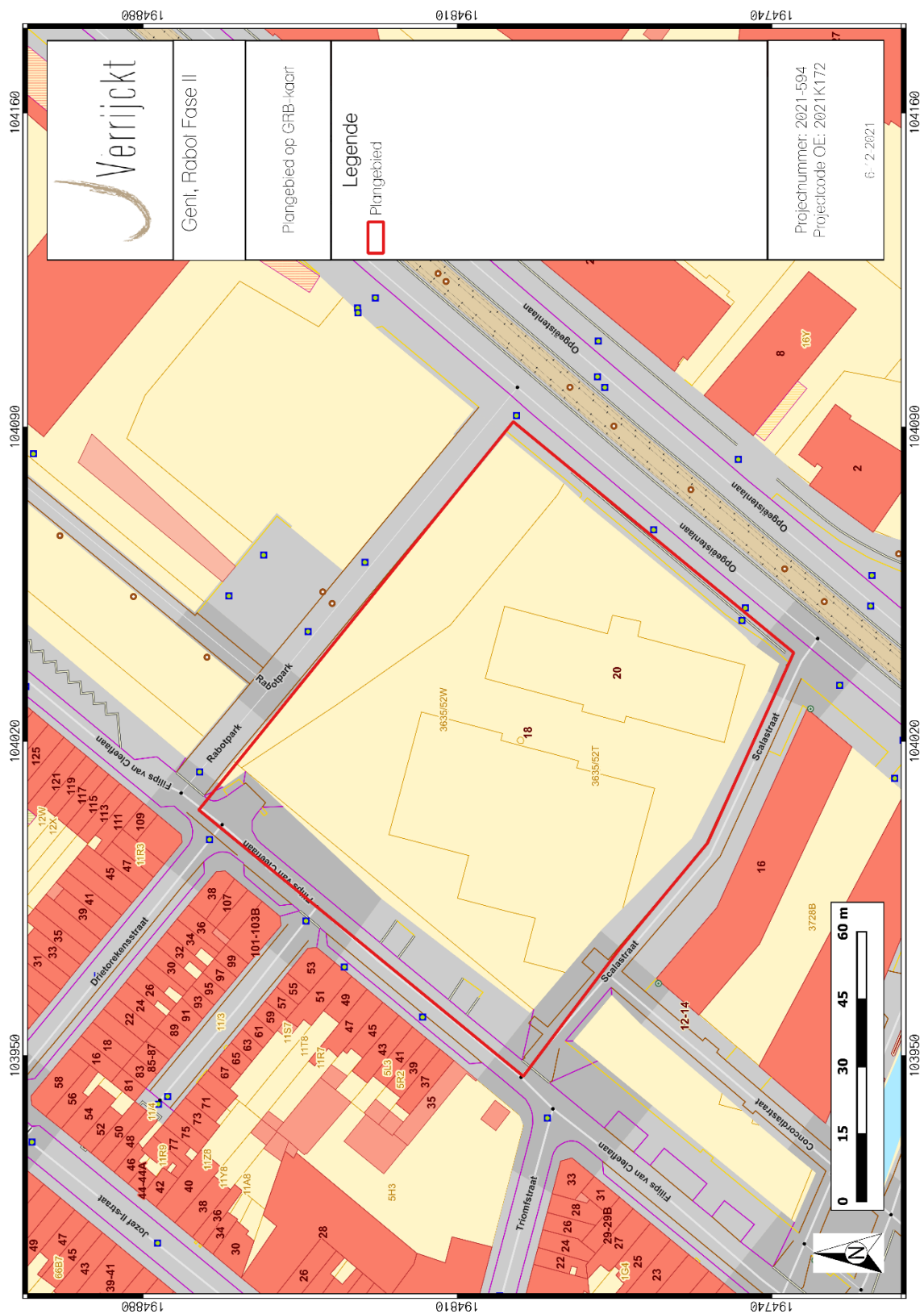
1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021K172
Projectcode Onroerend Erfgoed		2021-594
Locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Straat	Rabotpark
Kadastrale gegevens	Gemeente	Gent
	Afdeling	7 en 15
	Sectie	G en F
	Percelen	3635/52F, 3635/52W, 3635/52T en 44C2
Coördinaten	Noorden	X: 104004,10 Y: 194865,24
	Oosten	X: 104040,64 Y: 194733,90
	Zuiden	X: 104039,61 Y: 194736,66
	Westen	X: 103947,91 Y: 194794,23
Oppervlakte plangebied		Ca. 10.039 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 10.039 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.¹

¹ AGIV 2021a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).²

² AGIV 2021d

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande nieuwbouw met bijbehorende infrastructuur aan het Rabotpark in Gent. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een in akte genomen archeologienota in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra de archeologienota in akte is genomen is door het agentschap Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*
- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?*
- *Wat is de impact van de geplande werken?*
- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*
- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*
- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?*

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaand aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het

aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient in akte genomen te worden door het agentschap Onroerend Erfgoed en vervolgens bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra de archeologienota in akte is genomen, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een nieuwbouw met bijbehorende infrastructuur gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied ca. 10.039 m² en bedraagt de bodemingreep ca. 10.039 m². Het plangebied ligt gedeeltelijk in een vastgestelde archeologische zone en het heeft geen betrekking op lijninfrastructuur of aanhorigheden. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt meer dan 300 m² én de ingreep in de bodem is minstens 100 m². Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.³

1.1.4 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij worden zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historische kaartmateriaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Vandermaelenkaart
- Historische topografische kaart van 1904, 1939 en 1981 (resultaten van Cartesius ea.)

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Geert Vermeiren, coördinator-expert van het team stadsarcheologie van Gent werd gecontacteerd om extra informatie in te winnen. Hij heeft tevens een document opgesteld waarin zij ons advies voor vrijgave van het terrein volgen. Dit document wordt mee toegevoegd als bijlage. Verder werden er geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en is er geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Aanleiding

1.3.1 Huidige situatie en gekende verstoringen

Het plangebied is momenteel een braakliggend terrein (fig. 3). De vroegere bebouwing en ondergrondse parking van respectievelijk 1.000 m² en 1.916 m² en verharding is momenteel volledig gesloopt, inclusief onderkeldering (fig. 4). Op het *Geoportaal Onroerend Erfgoed*⁵ staan deze zones tevens aangeduid als zones waar geen archeologie meer te verwachten valt (GGA-zones, in het onderdeel 1.4.7 Archeologische bronnen hier meer informatie over). De voormalige bebouwing en parking waren over de volledige footprint tot ca. 2 m -mv onderkelderd. Rondom deze bebouwing was verharding aanwezig. Vermoedelijk heeft de verharding een bodemimpact gekend van ca. 50 cm -mv. Ook ondergrondse nutsvoorzieningen zullen binnen het plangebied aanwezig zijn geweest tot op een diepte van ca. 1 m -mv. De locatie van deze nutsvoorzieningen is niet gekend. Tot slot waren in het verleden groenzones aanwezig. De groenzones an sich hebben een zeer minieme bodemimpact met zich meegebracht. Daar de voormalige bebouwing vrij grootschalige constructies waren, werden er grote machines en vrachtverkeer ingezet binnen het plangebied om dit af te breken en te slopen. De bodem is hierdoor in zekere mate tevens aangetast.⁶ (Fig. 3 t/m 10)

Alle plannen met de huidige toestand die werden aangeleverd door de opdrachtgever, worden in bijlage toegevoegd aan deze archeologienota.

⁴ CARTESIUS 2021

⁵ <https://geo.onroerenderfgoed.be/#zoom=9&lat=6639473.15&lon=462444.02> (Geraadpleegd op 10/12/2021).

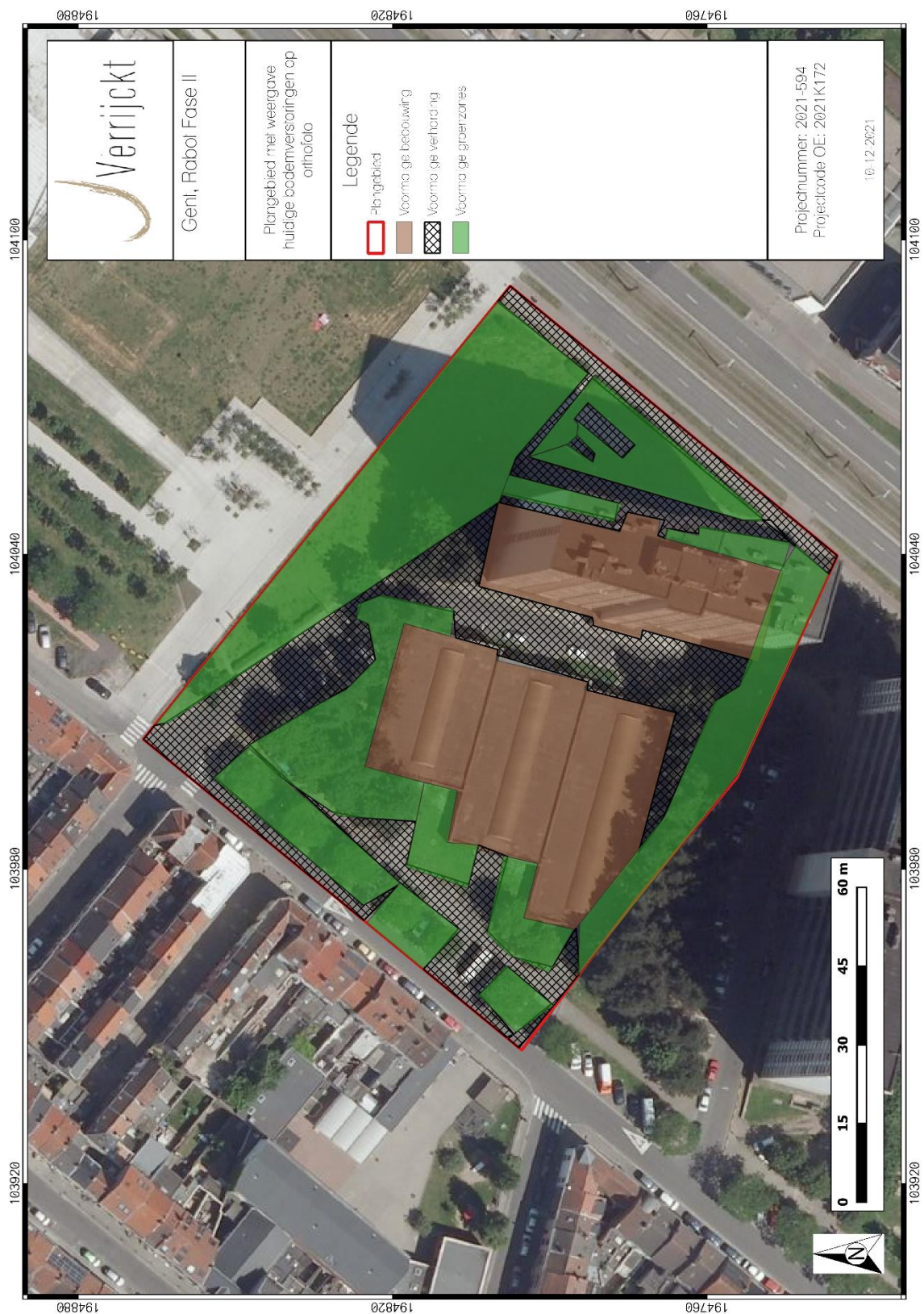
⁶ Informatie verkregen door coördinator export / stadsarcheoloog Geert Vermeiren via mondeling contact.

Figuur 3: Plangebied met weergave van huidige inplanting⁷ op orthofoto.⁸

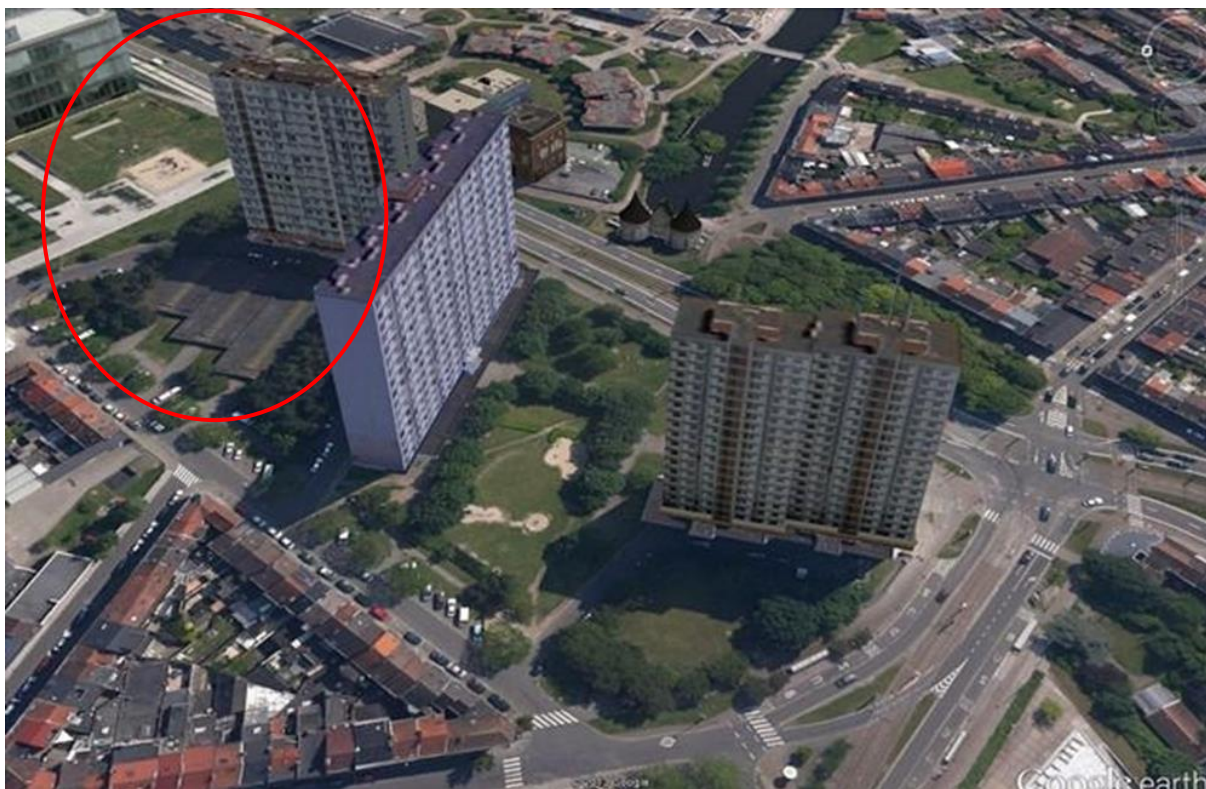
⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁸ AGIV 2021e

Figuur 4: Plangebied met weergave van gekende bodemverstoringen op orthofoto.⁹

⁹ AGIV 2021e

Figuur 5: Plangebied op luchtfoto in 3D (rode cirkel = plangebied).¹⁰

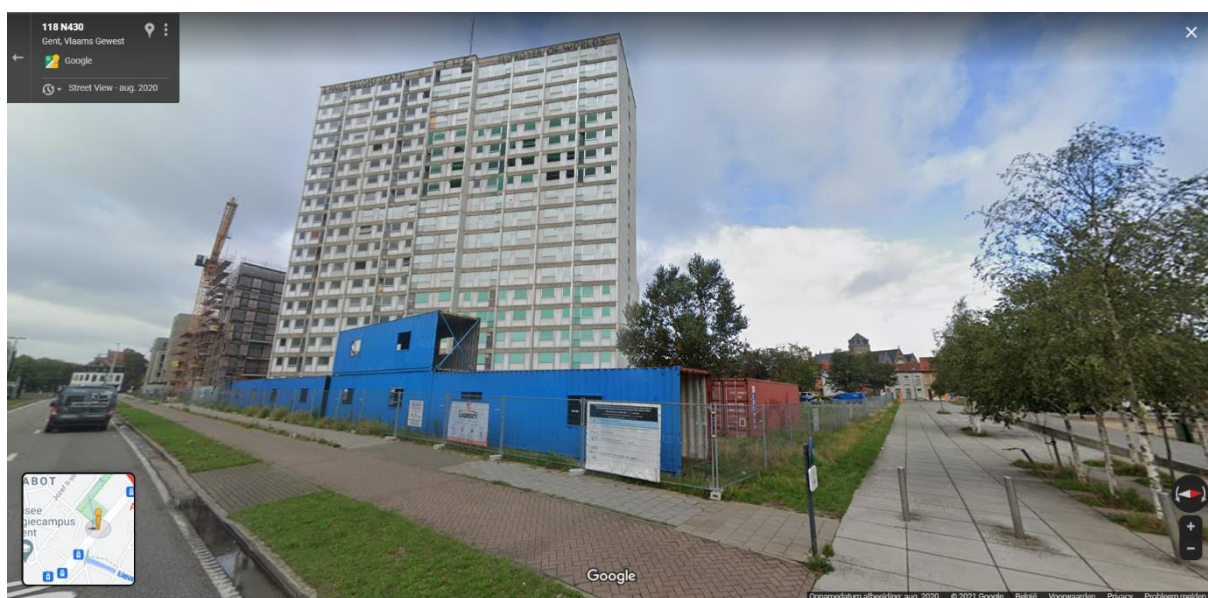
Figuur 6: Plangebied bekeken vanaf Filips van Cleeflaan. Hier is men bezig met de sloop van de bebouwing.¹¹

¹⁰ <https://www.google.com/maps/@51.061034,3.7132562,3a,75y,277.99h,92.65t/data=!3m6!1e1!3m4!1sMpPuCYyQ76Xt-z2L43uSVQ!2e0!7i13312!8i6656> (Geraadpleegd op 06/12/2021).

¹¹ <https://www.google.com/maps/@51.061034,3.7132562,3a,75y,277.99h,92.65t/data=!3m6!1e1!3m4!1sMpPuCYyQ76Xt-z2L43uSVQ!2e0!7i13312!8i6656> (Geraadpleegd op 06/12/2021).

Figuur 7: Plangebied bekeken aan de binnenkant waarbij de bebouwing nog aanwezig was.¹²

Figuur 8: Plangebied bekeken vanaf de Opgeëistenlaan waarbij de bebouwing nog aanwezig was.¹³

¹² <https://www.google.com/maps/@51.061034,3.7132562,3a,75y,277.99h,92.65t/data=!3m6!1e1!3m4!1sMpPuCYyQ76Xt-z2L43uSVQ!2e0!7i13312!8i6656> (Geraadpleegd op 06/12/2021).

¹³ <https://www.google.com/maps/@51.061034,3.7132562,3a,75y,277.99h,92.65t/data=!3m6!1e1!3m4!1sMpPuCYyQ76Xt-z2L43uSVQ!2e0!7i13312!8i6656> (Geraadpleegd op 06/12/2021).

Figuur 9: Plangebied bekeken vanaf de Opgeëistenlaan waarbij de bebouwing nog aanwezig was. Ook enkele putten in functie van ondergrondse nutsvoorzieningen en mogelijks een kelder zijn aanwezig.¹⁴

Figuur 10: Plangebied bekeken vanaf de Opgeëistenlaan waarbij de bebouwing nog aanwezig was. Ook enkele putten in functie van ondergrondse nutsvoorzieningen en mogelijks een kelder zijn aanwezig.¹⁵

1.3.2 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw met bijbehorende infrastructuur. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

De nieuwbouw zal een oppervlakte kennen van ca. 4.828 m². Onder de bebouwing zal zich een ondergrondse kelder situeren van ca. 3.057 m². Deze kelder situeert zich tot een diepte van ca. 4,60 m -mv.

¹⁴ <https://www.google.com/maps/@51.061034,3.7132562,3a,75y,277.99h,92.65t/data=!3m6!1e1!3m4!1sMpPuCYyQ76Xt-z2L43uSVQ!2e0!7i13312!8i6656> (Geraadpleegd op 06/12/2021).

¹⁵ <https://www.google.com/maps/@51.061034,3.7132562,3a,75y,277.99h,92.65t/data=!3m6!1e1!3m4!1sMpPuCYyQ76Xt-z2L43uSVQ!2e0!7i13312!8i6656> (Geraadpleegd op 06/12/2021).

Rondom de nieuwbouw zal verharding worden aangelegd tot een diepte van ca. 50 cm -mv.

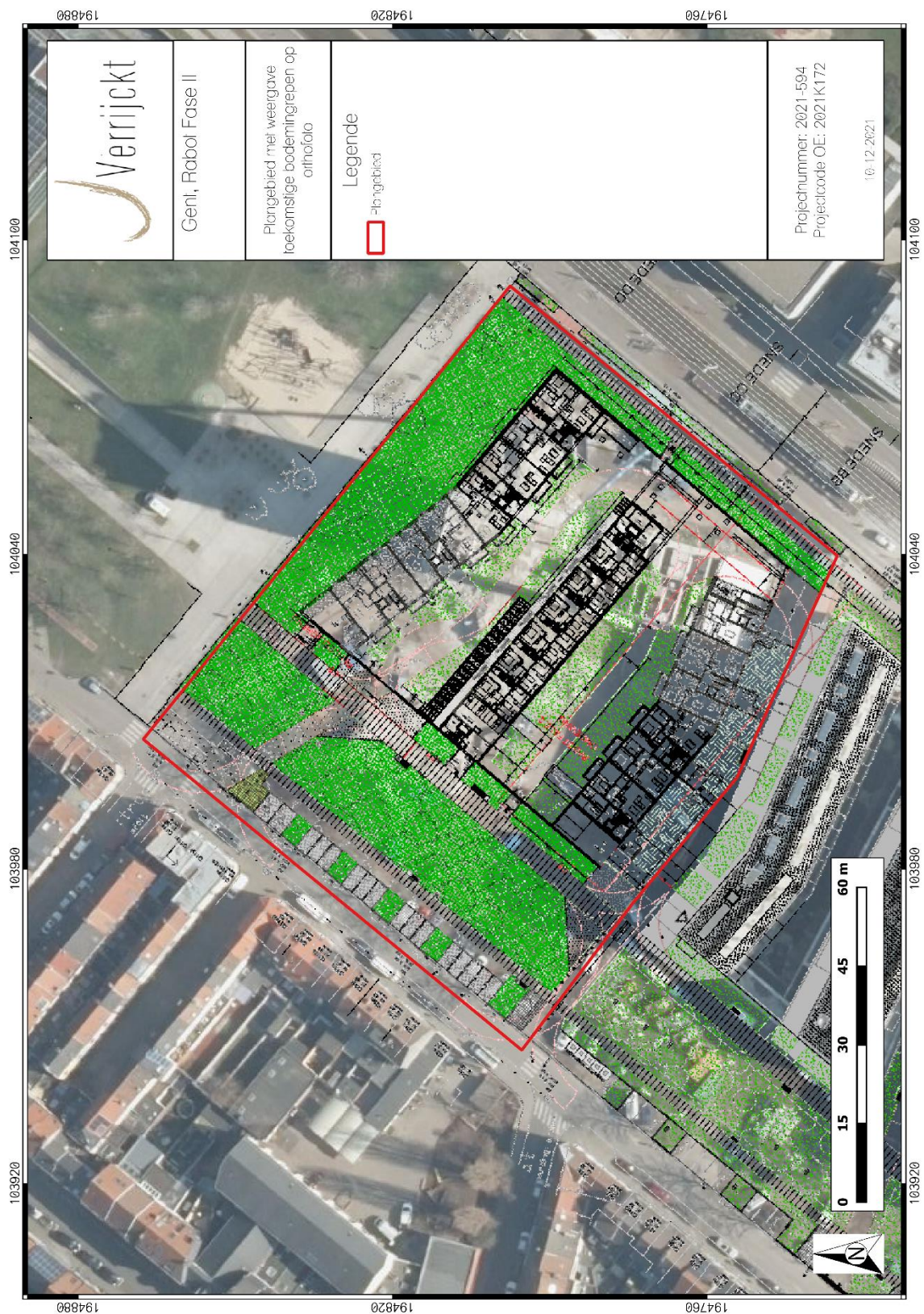
Ook een groenzone zal worden aangelegd. Echter zal de groenzone een zeer minimale bodemingreep met zich meebrengen.

Tot slot zullen er ook ondergrondse nutsvoorzieningen worden aangelegd op een maximale diepte van 1 m -mv. Putten zullen zich situeren op een diepte van 3 m -mv. De exacte diepte en locatie is tot op heden nog niet gekend.

Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd.

Ter verduidelijking fig. 11 t/m 16

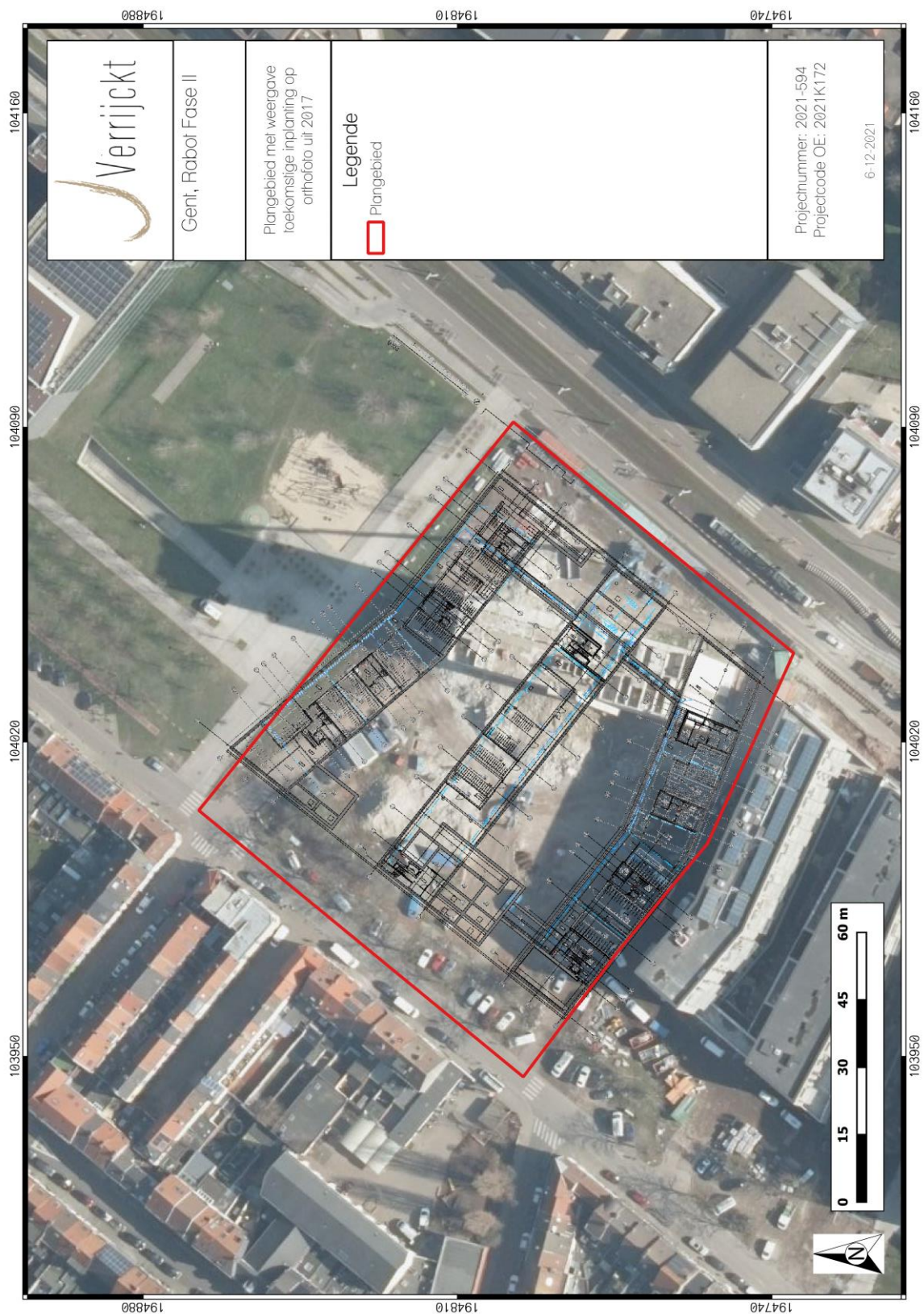
Gedetailleerde plannen zijn toegevoegd in bijlage.

Figuur 11: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting¹⁶ op orthofoto.¹⁷

¹⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

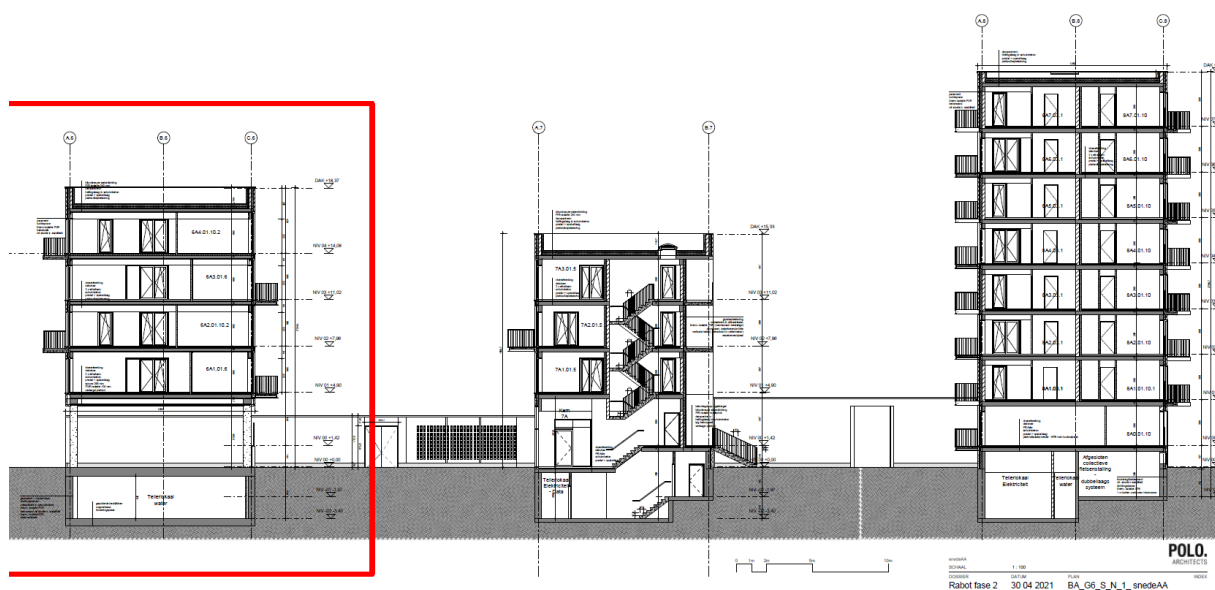
¹⁷ AGIV 2021e

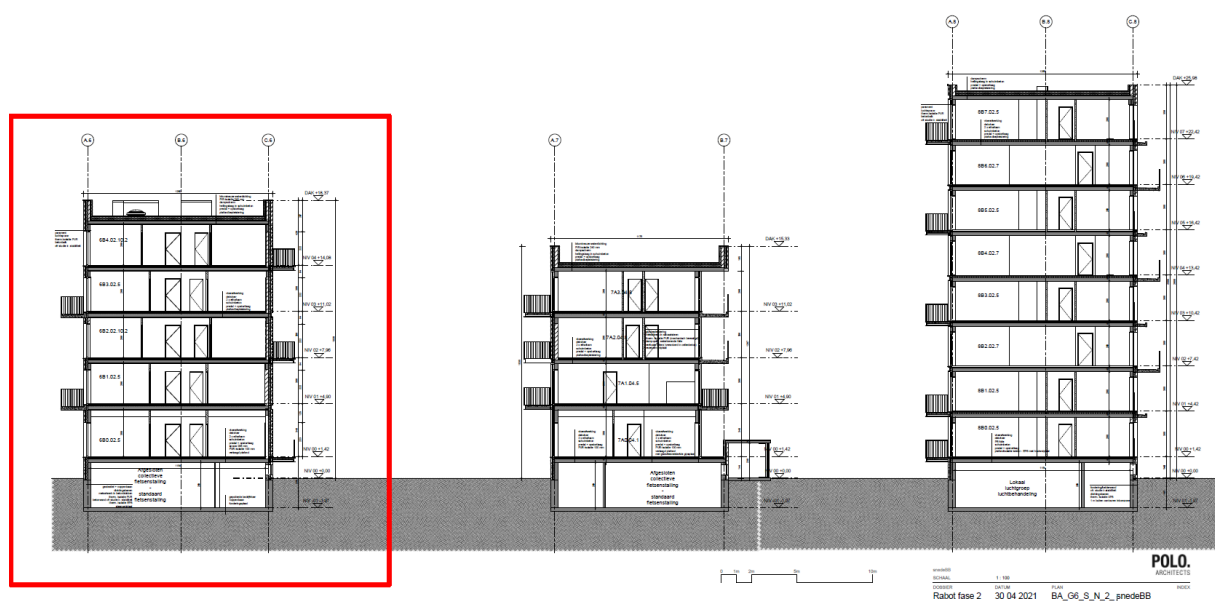
Figuur 12: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting van niveau -1¹⁸ op orthofoto.¹⁹

¹⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

¹⁹ AGIV 2021e

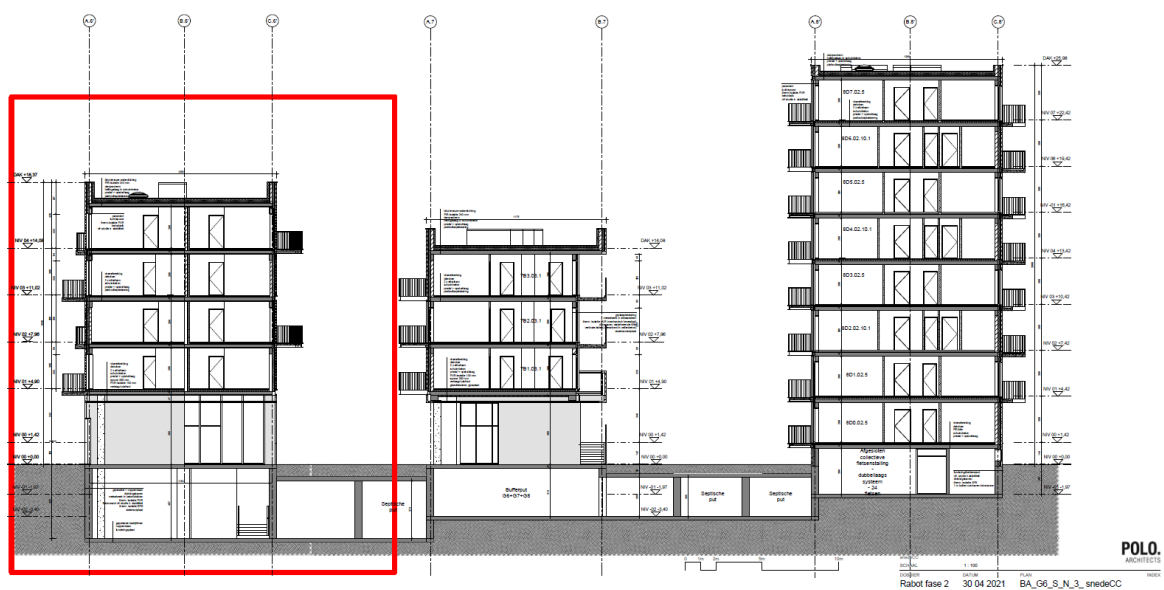
Figuur 13: Snede AA.²⁰

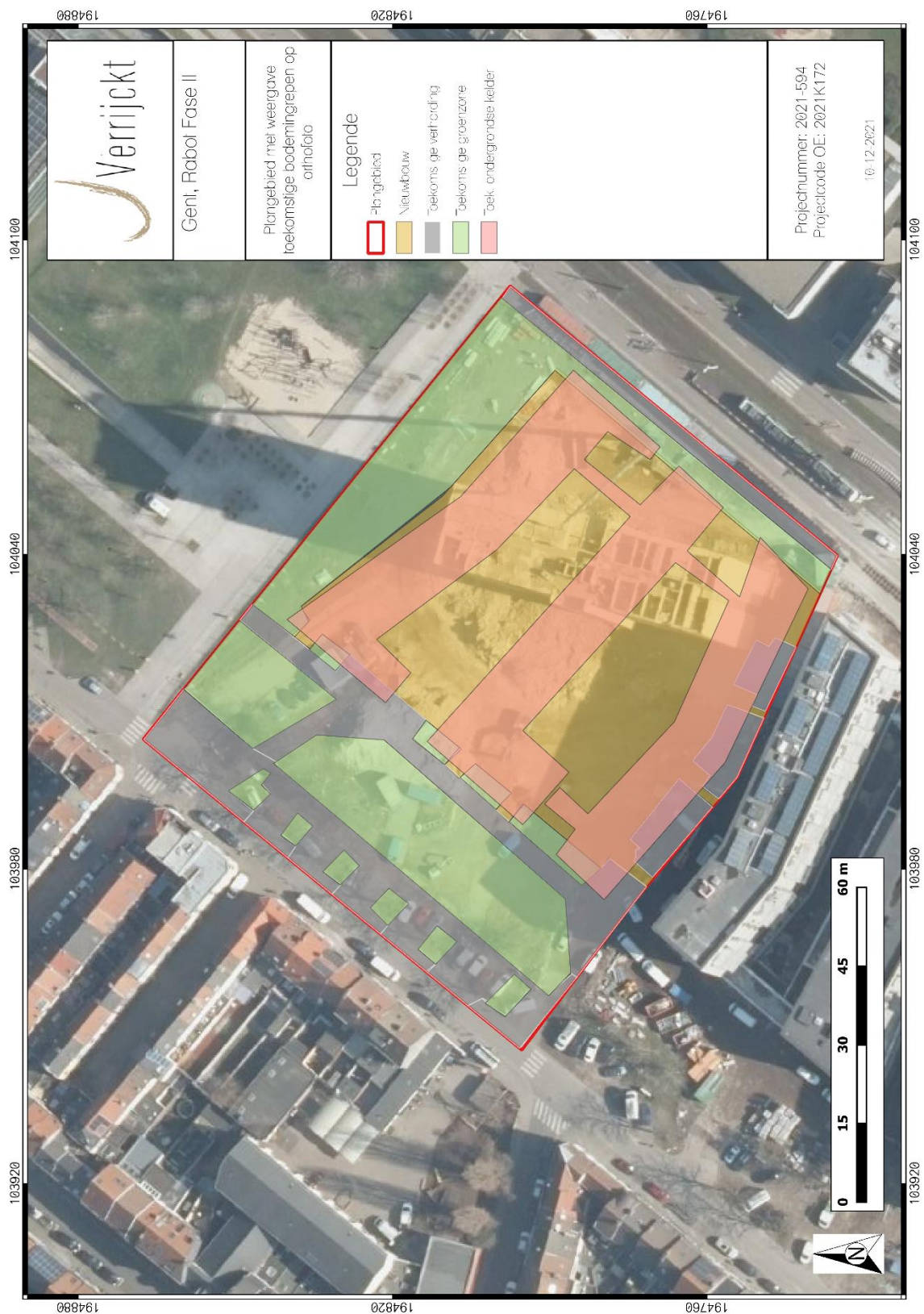
Figuur 14: Snede BB.²¹

²⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

²¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

²² Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 16: Syntheseplan van de geplande werken op orthofoto.²³

²³ AGIV 2021e

1.4 Assessmentrapport

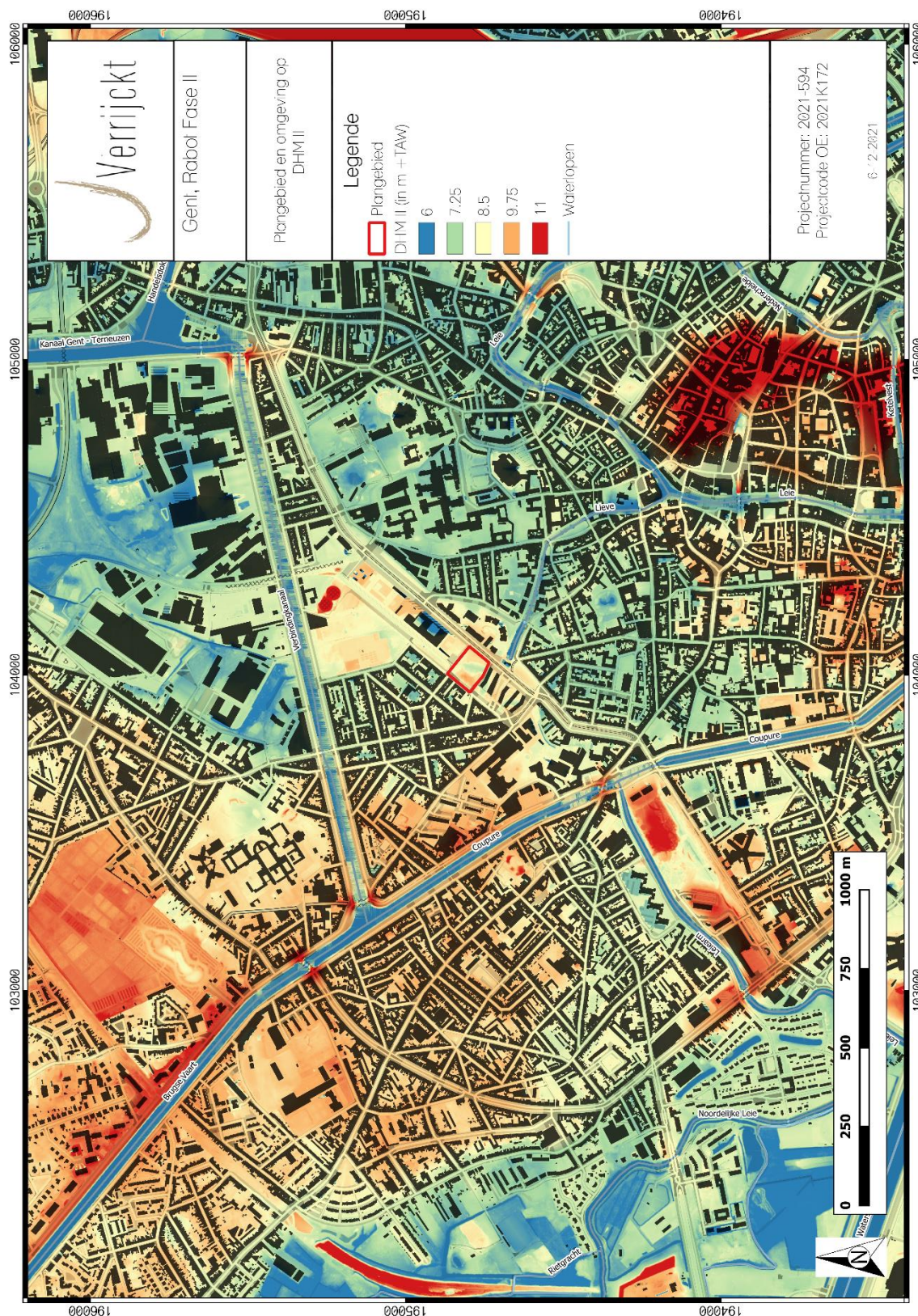
1.4.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op figuren 1 en 2. Het plangebied is omgeven door de straten, Filips van Cleeflaan, Rabotpark, Opgeëistenlaan en Scalastraat. Het oostelijke gedeelte van het plangebied situeert zich in de vastgestelde archeologische zone, met name de historisch stadskern van Gent. De omgeving rondom plangebied wordt gekenmerkt door bebouwing en een wegennet.

1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

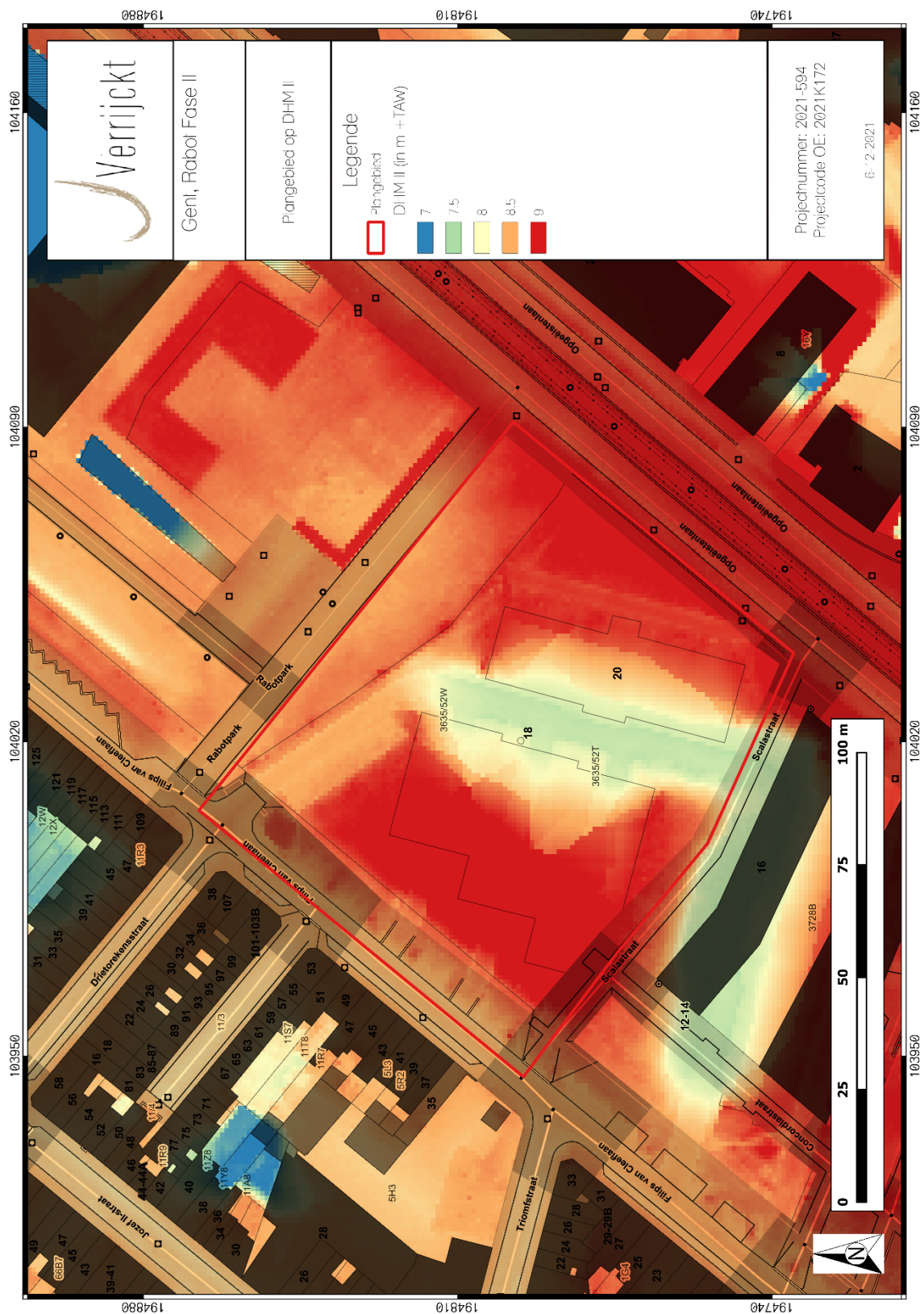
De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 6 en 11 m +TAW. Ten westen van het plangebied situeert zich een hoger gelegen dekzandrug. Ten oosten van het plangebied situeert zich een lager gelegen gebied, met name de vallei van de Leie waarbij de Lieve een afakking is van deze rivier. De Lieve stroomt op ca. 60 m ten zuidoosten van het plangebied. (Fig. 17)

Als er op microschaal wordt gekeken, ligt het plangebied tussen 7 en 9 m +TAW. Er zijn enkele reliëfverschillen aanwezig. Vermoedelijk zijn deze verschillen te relateren aan een antropogene oorsprong, daar binnen het plangebied twee gebouwen hebben gestaan die reeds volledig zijn gesloopt. (Fig. 18)

Figuur 17: Plangebied en omgeving op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II).²⁴

²⁴ AGIV 2021b

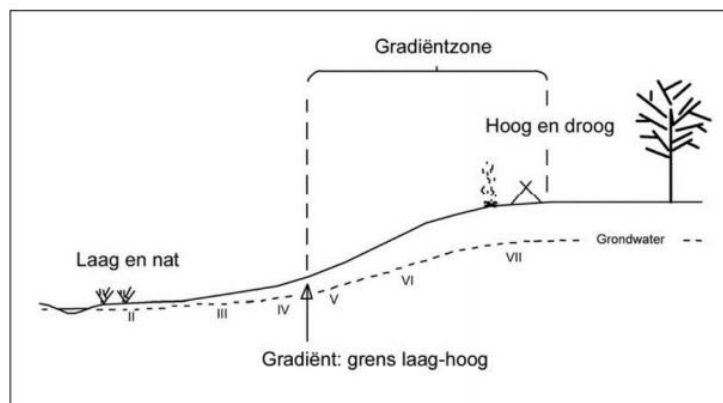
Figuur 18: Plangebied op het DHM II.²⁵

²⁵ AGIV 2021b

De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel. Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

- Landschappelijke gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.
- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het laat-paleolithicum en mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.
- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.

Op basis van bovenstaande bespreking van het digitale hoogtemodel in vergelijking met het historisch kaartmateriaal kan geconcludeerd worden dat het plangebied wel gelegen is op een gradiëntzone. Eventuele steentijdartefactensites kunnen aanwezig zijn binnen het plangebied op basis van de landschappelijke en historische geraadpleegde gegevens.

Figuur 19: Illustratie gradiëntzone.

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de Vlaamse vallei. De vallei vormt een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging lager dan 10 m +TAW. Het huidige oppervlak valt samen met het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen. Op het einde van het Weichseliaan en doorheen het Holoceen werd dit oppervlak ingesneden door de rivieren en tot laagterras in reliëf gesteld. Het jong alluvium heeft deze vroeg - holocene dalen gedeeltelijk opgevuld. De holocene alluviale valleien vertoonden een sterk meanderend karakter, zowel voor de Leie als voor de Schelde. De alluviale vlakte heeft een topografische ligging van gemiddeld +6 m TAW en vertoont typische grote meanderende bochten in haar verloop. In de bochten of oeverwalafzettingen treft men een sikkelvormige afwisseling of opeenvolging van zandige "ruggen" en kleiige of venige (moeras -) kommen aan. In de Vlaamse Vallei komt op dit laagterras een microreliëf voor, dat vooral bij de afzetting van de eolische dekzanden (zeer lokaal op het

*kaartblad Gent) en boreale stuifzanden (duinen) gevormd is, maar ook elementen omvat die van de verwilderde fluvioperiglaciale pre - holocene dalbodem overgeërfd zijn (donken).*²⁶

1.4.3 Geologische situering

PALEOGEEN EN NEOGEEN (TERTIAIR)

De omgeving van het plangebied en in het plangebied zijn tertiaire afzettingen van de Formatie van Gentbrugge, meer bepaald van het Lid van Vlierzele aanwezig. Dit lid bestaat uit groen tot grijsgroen fijn zand, is soms kleihoudend, bevat plaatselijk dunne zandsteenbakjes, is glimmer- en glauconiethoudend.²⁷(Fig.20)

QUARTAIR 1/200.000

Op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 is het plangebied gekarteerd als profieltypes 3 en 3a.

In het oostelijke gedeelte van het plangebied komt profieltype 3a voor. Dit type bestaat uit een eerste laag fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclus). Het zijn afzettingen van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). Hieronder komen er eolische afzettingen voor (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene voor. Zand of zandleem bevindt zich in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen. Silt (loess) bevindt zich in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Voor dit project is hoofdzakelijk zand of zandleem aanwezig. Het is ook mogelijk dat er zich hellingsafzettingen van het Quartair voordoen. Mogelijk zijn deze eolische of hellingsafzettingen van het Quartair afwezig. Onder deze afzettingen zijn opnieuw fluviatiele afzettingen aanwezig, ditmaal van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Mogelijk ontbreken deze in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.

In het westelijke gedeelte van het plangebied komt profieltype 3 voor. Dit type is gelijkaardig aan profieltype 3a. Echter zijn er geen fluviatiele afzettingen van het Holocene, mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) bovenaan de eolische afzettingen en/of hellingsafzettingen aanwezig. Daarnaast ontbreken de onderste laag fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) niet.²⁸ (Fig. 21 en 22)

QUARTAIR 1/50.000

Op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 is het plangebied gekarteerd als profieltypes F, KF en KvF1. De K staat voor Holocene alluviaal zandig facies. De v staat voor Holocene venig facies en de F staat voor fluvi-periglaciaal zandig facies uit het Weichseliaan. Profieltypes Kf en KvF1 komt voor in het oostelijke gedeelte van het plangebied. Het profieltype K komt voor in het westelijke gedeelte van het plangebied.²⁹ (Fig. 23 en 24)

²⁶ Haecon. 2000: 6-7.

²⁷ <https://www.geopunt.be/Tertiair> (Geraadpleegd op 03/12/2021).

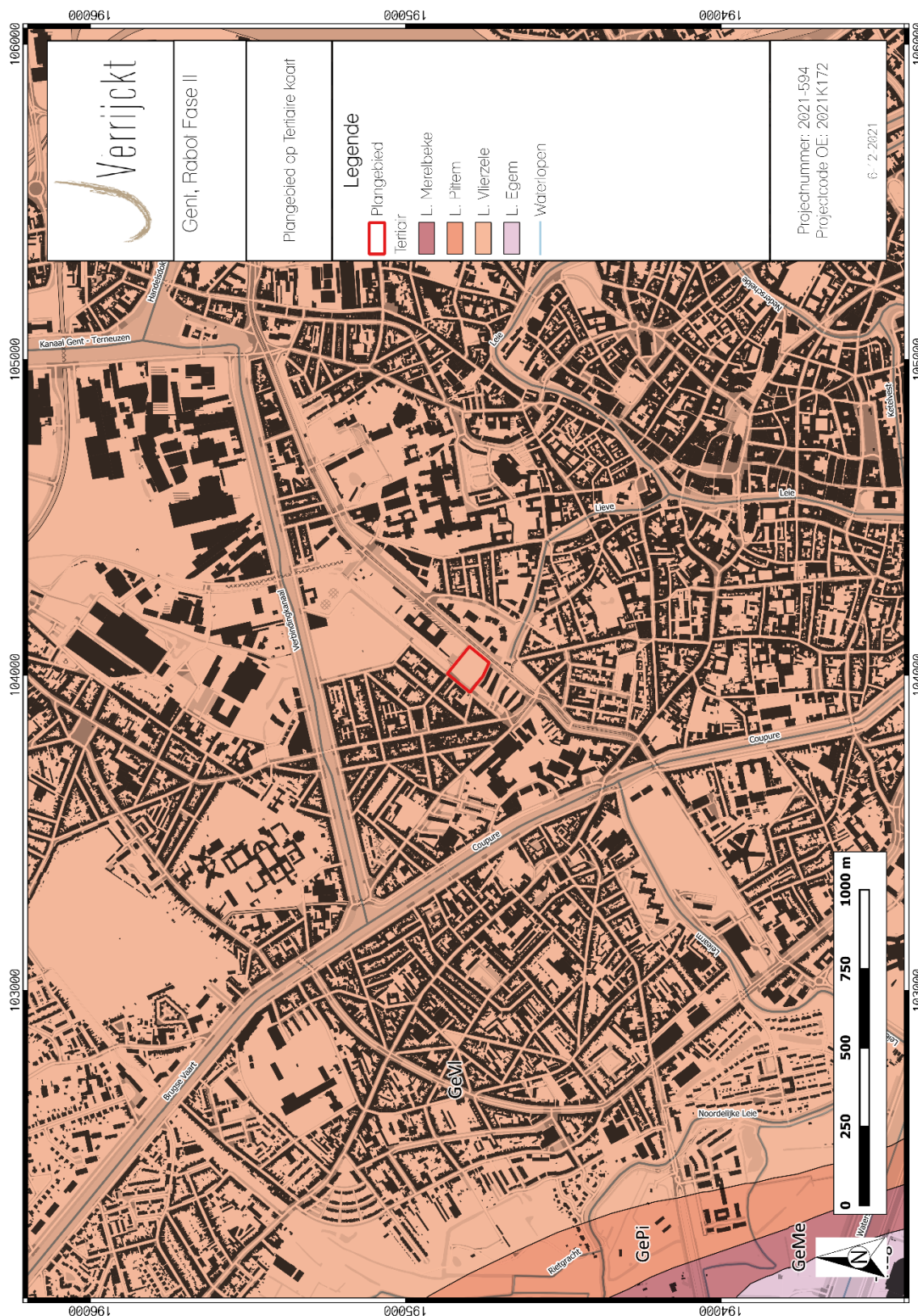
²⁸ [https://www.geopunt.be/Quartairgeologische kaart 1/200.000](https://www.geopunt.be/Quartairgeologische%20kaart%201/200.000) (Geraadpleegd op 03/12/2021).

²⁹ <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/2888> (Geraadpleegd op 03/12/2021). ; Haecon. 2000.

1.4.4 Bodemkundige situering

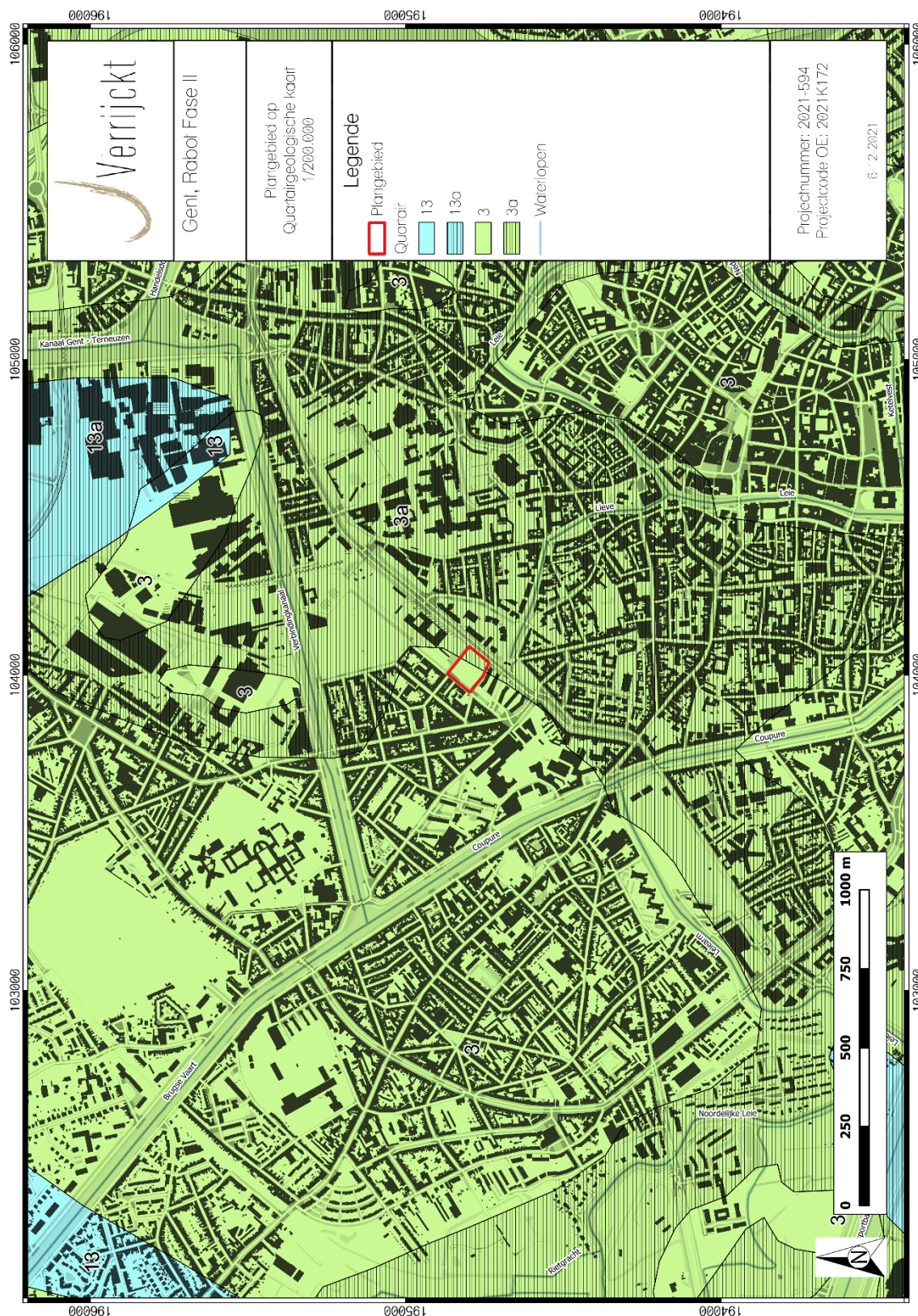
Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als bebouwde zone (bodemtype OB). Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden), het bodemtype OB is hier een voorbeeld van.³⁰ (Fig. 25)

³⁰ <https://www.geopunt.be/bodemkaart> (Geraadpleegd op 03/12/2021).

Figuur 20: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart.³¹

³¹ DOV VLAANDEREN 2021b

Figuur 21: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000.³²

³² DOV VLAANDEREN 2021c

3a	
FH	
ELPw en/of HQ	*
FLPw	◇

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.
 ◇ De karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.

FH Fluviale afzettingen (organochemisch en perimariën inclusief), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

FLPw Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

3	
ELPw en/of HQ	*
FLPw	

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.

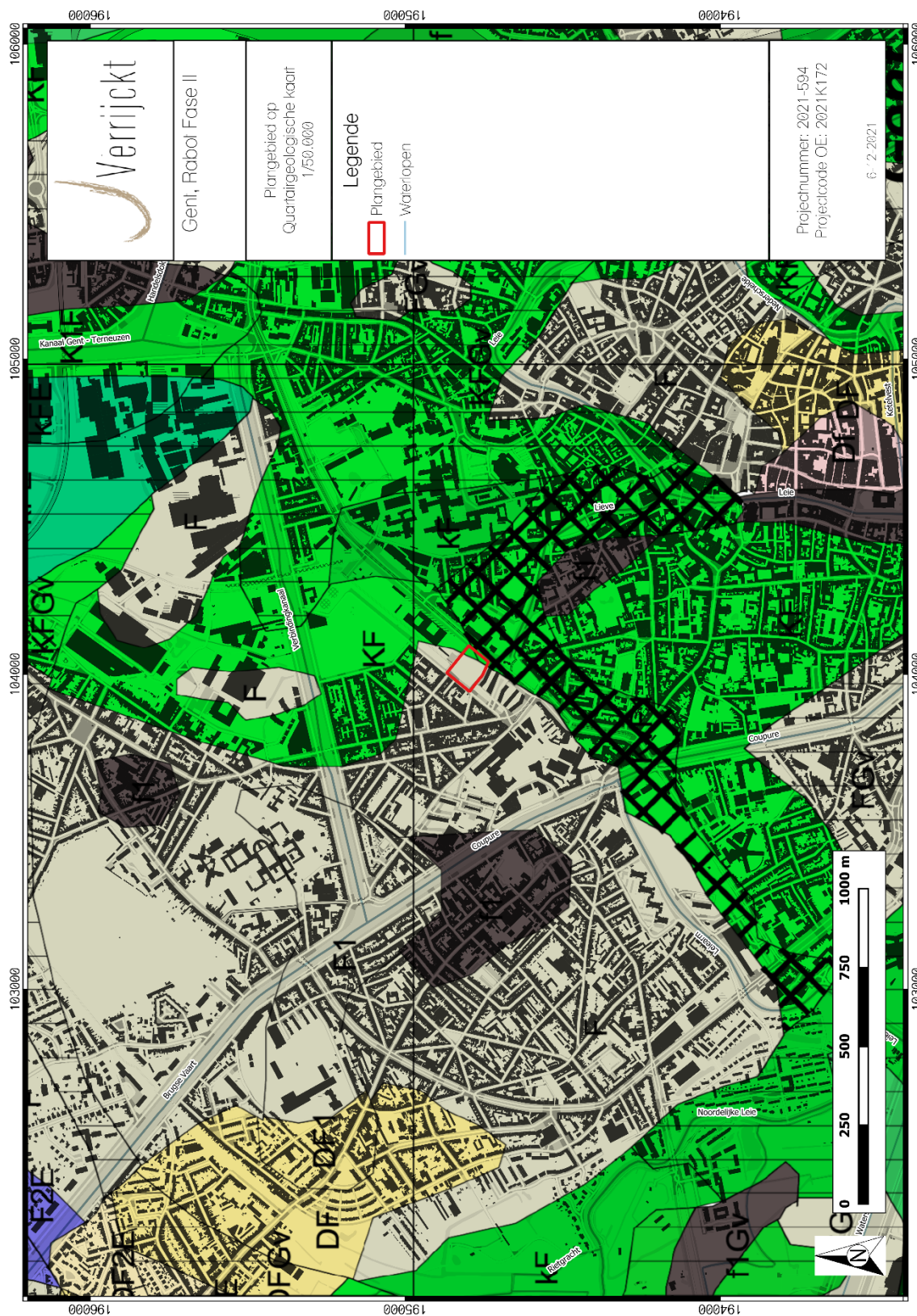
ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

FLPw Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 22: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1/200 000 betreffende het plangebied.³³

³³ DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 23: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000.³⁴

³⁴ DOV VLAANDEREN 2021c

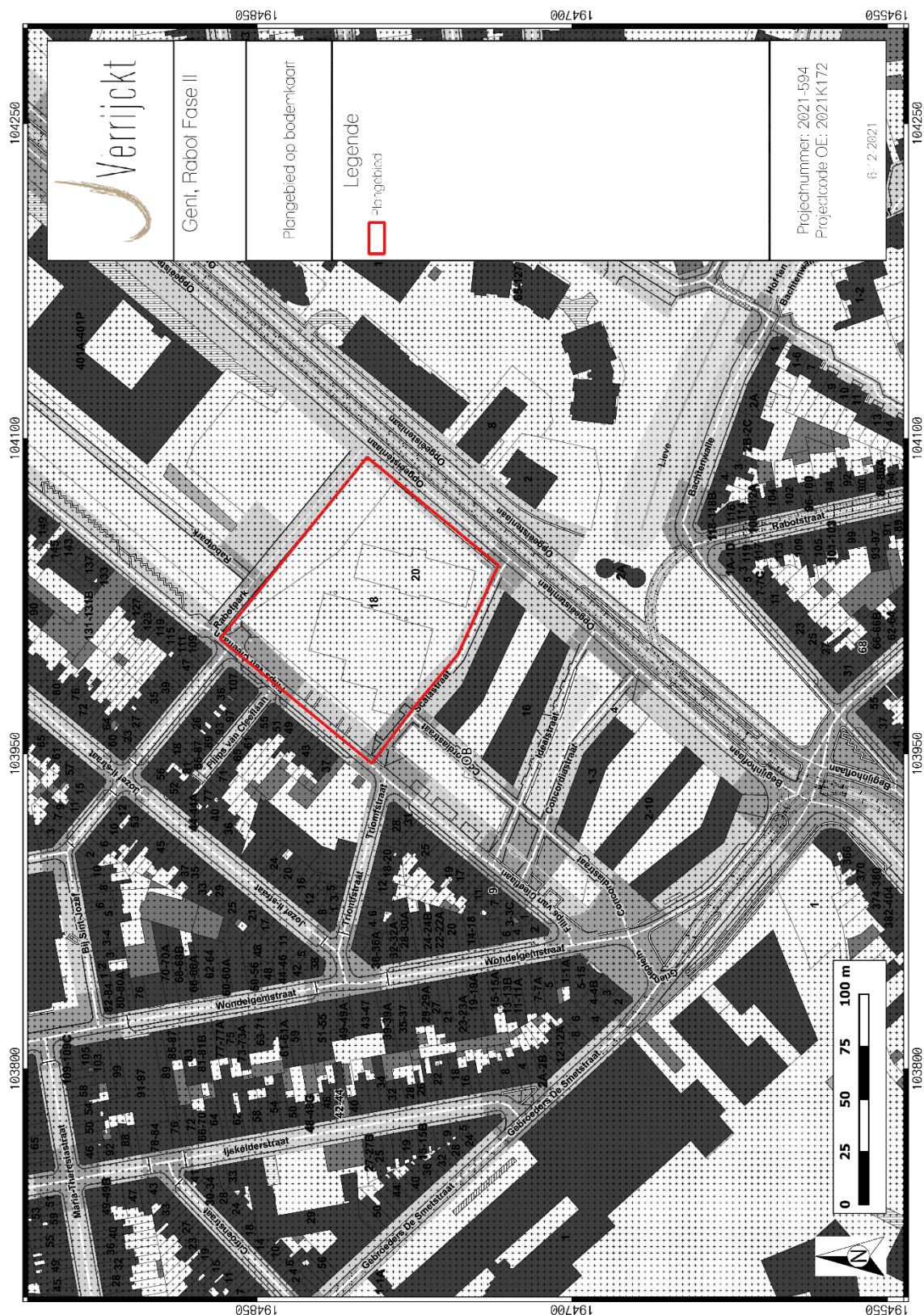
LEGENDE									
Sediment Chrono genese	Continentaal clastisch (fluviaal en fluviaal) en Colluvium		Continentaal clastisch (eolisch)	Marien clastisch	Organo- continentaal	Hellingssediment		Hellingsgrind	Beekbodemgrind
Holoceen	fijn k, k1, k2	grof K, K1, K2 alluvium	ø stuifzanden		v veen	fijn h	grof H	Gh	Gb
Eind-Weichseliaan Pleistoceen Holoceen overgang			fijn d dekzand- leem	grof D dekzand					
Weichseliaan	fijn f	grof F	niveo-eolisch (loess) n						
Vroeg- Weichseliaan	Gv valleibodemgrind								
Eemiaan	kleig complex c			zandig complex E					
Holsteiniaan	complex μ								
Vroeg-Quartair	terrasgrind Gt								
Tertiair	Tertiair op geringe diepte (<0,5m) of in ontsluiting T								

Gv

<

Figuur 24: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1/50 000 betreffende het plangebied.³⁵

³⁵ DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 25: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen.³⁶

³⁶ DOV VLAANDEREN 2021a

1.4.5 Historische bronnen

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Gent, hoofdzakelijk in de Rabotwijk. Eerst zal er een korte historische schets gegeven worden van de stad Gent om vervolgens dieper in te gaan op de Rabotwijk.

- *Stad Gent*

In de Gallo-Romeinse periode was de stad Gent beter gekend onder de benaming Ganda. Deze Keltische benaming verwijst naar een samenvloeiing, waarmee men doelt op de samenvloeiing van de Leie en de Schelde.

Echter blijkt het ontstaan van de stad een ingewikkeld gegeven is. Lange tijd ging men er van uit dat de stad Gent in de zevende eeuw is ontstaan bij de oprichting van de Sint-Baafs en de Sint-Pieters abdij. Bij archeologisch onderzoek werd nabij de samenvloeiing van de Schelde en de Leie een belangrijke Gallo-Romeinse vicus aangetroffen. Deze vicus zou minstens 3 eeuwen lang (ca. 50 na Christus tot ca. 350 na Christus) bewoond zijn geweest. Vermoed wordt dat op deze locatie eveneens een zogenaamde castellum (laat-romeinse versterking) werd opgericht.

Uiteindelijk zou men pas in het tweede kwart van de zevende eeuw de Sint-Baafsabdij op deze locatie stichten. In het begin was deze abdij beter gekend onder de noemer Ganda. Rond het jaar 650 werd de tweede Bladinium abdij (oftewel de Sint-Pietersabdij) gesticht op de Blandijnberg. Naast deze abdijen bevond er zich in de zevende eeuw mogelijks een agrarische nederzetting op de hoger gelegen dekzandrug aan de linkerkant van de Schelde. Deze nederzetting was gekend onder de noemer 'Gandavum' en zou midden negende eeuw uitgroeien tot een portus met handelskarakter. In de tweede helft van de negende eeuw vielen de Noormannen Ganda en haar omgeving binnen. Na verscheidene rooftochten en brandstichtingen werden zowel beide abdijen als de bovengenoemde nederzetting vernield.

Op de overgang tussen de negende en tiende eeuw werd er een grafelijk castrum opgericht op de plaats waar het huidige Gravensteen zich momenteel situeert. De bewoners zullen zich vanaf die periode voornamelijk vestigen rond deze versterking. Later zal er eveneens opnieuw bewoning plaatsvinden op eerder vernoemde Zandberg. In 941 wordt de Sint-Janskerk, een voorloper van de Sint-Baafskathedraal, worden opgericht. Verder zal een groot deel van het huidige Gent ingericht zijn als ruime landbouwgronden. Door de toename van de bevolking verloren deze gronden vrij vroeg hun oorspronkelijke functie.

Gent viel op rechtelijk vlak onder de kasselrijrechtbank van de stad Oudenburg. Aan het einde van de elfde, begin de twaalfde eeuw beschikte Gent over een eigen schepenbank. In diezelfde periode kent de stad een verdere economische groei. In de twaalfde eeuw werd de stad omgeven door een watergordel. Deze watergordel scheidde de Sint-Baafs- en Sint-Pietersdorpen alsook het omliggende platteland. De waterlopen waren enerzijds natuurlijk van aard. De overige waterlopen werden kunstmatig aangelegd. Bij deze waterlopen werden eveneens vier stadspoorten gebouwd (Brabantpoort, Ketelpoort, Torenpoort en Steenbrug). Lokaal werden er wallen, gemetste muren, torens en sluizen gebouwd. In die periode zal de economische bloei, die toen vooral bestond uit lakennijverheid en graanhandel, verder toenemen. Hierdoor zal ook de bevolkingsgroei sterk stijgen. De bebouwingsdensiteit binnen het stadscentrum zal bijgevolg eveneens sterk stijgen. Vanaf deze periode zullen de eerste gebouwen in baksteen worden opgetrokken³⁷.

In de dertiende eeuw breidt de agglomeratie buiten de eerste stadsomwalling verder uit. Een groot gebied rondom de stad zal echter onbebouwd blijven. Vanwege deze sterke stadsuitbreiding, beslist

³⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Gent – middeleeuwse stadskern (online) <https://id.erfgoed.net/themas/13961> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

men in 1254 om een tweede omwalling met vijf poorten te bouwen. Het betreffen onder meer de Keizerpoort, de Sint-Lievenspoort, de Brugse Poort (ten noordoosten van het plangebied), de Muidepoort, de Spitaalpoort. Kenmerkend aan deze omwalling was het feit dat deze niet geheel aaneengesloten was. Ter hoogte van de moerassen werden sluizen geïnstalleerd, die het gebied bij eventuele belegeringen onderwater moest zetten.

In de eerste helft van de veertiende eeuw werd het belfort, als symbool voor stedelijke macht, gebouwd. De economische bloei van Gent werd in deze periode echter sterk aangetast. De lakenindustrie van Gent kende een sterke concurrentiestrijd met onder meer de lakennijverheid van Brabant en Engeland. Hierdoor verloor de stad Gent uiteindelijk haar voortrekkerspositie. In diezelfde periode speelde de stad een belangrijke rol in de onafhankelijkheidsstrijd van Vlaanderen t.o.v. Frankrijk. Ondanks deze minder rooskleurige periode, bleef de stad een belangrijke rol spelen in de graanhandel, linnennijverheid en kunst.

In de tweede helft van de zestiende eeuw werd onder gezag van Karel V de opdracht gegeven tot de bouw van een dwangburcht en het Spanjaardkasteel. In diezelfde periode krijgt de stad te kampen met verscheidene godsdienstoorlogen. Tussen 1577 en 1584 valt de stad onder calvinistisch bewind. Onder dit bewind wordt de nieuwe gebastioneerde omwalling rondom Gent aangelegd. De eerste bouwwerken starten al in 1572, maar zullen pas vanaf 1577 op volle toeren draaien. De omwalling had een karakteristieke driehoekige vorm. Uiteindelijk zal deze omwalling, aan het einde van de negentiende eeuw worden afgebroken. Na een korte terugval in bevolkingscijfers, kende de stad in de zeventiende eeuw een langzame heropleving. De economische bloei en de toename van de bevolking zorgde voor de (her-)inrichting van verscheidene kloosters, kerken en openbare gebouwen in de stad. Ook het aantal woningen nam sterk toe. In deze periode werden de huizen onder impuls van een toelage verder versteend³⁸.

Aan het begin van de achttiende eeuw werden de eerste fabrieken opgericht, waarna er een nieuwe handelaarsklasse ontstond. Onder invloed van deze nieuwe klasse werden er in de stad verscheidene herenhuizen opgericht. Na de Franse Revolutie, kwam het Zuidelijke deel van de Nederlanden onder Frans gezag te staan. Hierdoor werd Gent als hoofdstad van het Scheludedepartement benoemd. In deze periode werden er kerken en kloosters gesloopt of verkocht. Op deze locaties werden nieuwe burgerlijke gebouwen gerealiseerd. De economische ontwikkeling, met onder meer katoennijverheid, groeide verder uit. Dit ging gepaard met een grote bevolkingsgroei.

Bij de stichting van België wordt de Schelde en het kanaal van Terneuzen gesloten. Daarmee verliest de stad haar overzeese afzetmarkt. Ondanks dit verlies, blijft de economische groei van de stad aanhouden. Door het uitbreiden van katoen- en vlasnijverheid, wordt Gent één van de leidende textielcentra in Europa. Aan het einde van de negentiende eeuw ondergaat de stad een metamorfose. Zo verdwijnt onder andere de zestiende stadsomwalling en worden er op deze locatie brede boulevards aangelegd.³⁹

- **Rabotwijk**

Het plangebied ligt hoofdzakelijk in de Rabotwijk dat zich ten westen van de historische stadskern van Gent bevindt. Dit was eertijds een moerassig gebied ten noordwesten van de oude versterkte sluis 'Het Rabot' op de zestiende eeuwse stadsomwalling. Het moerassig gebied wordt verstedelijkt na het dempen of overwelven van de omwallingsgrachten Blaisantvest en Begijnenvest. Dit gebeurde

³⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Citadellaan (stadsuitbreiding tot 16de-eeuwse omwalling) (online) <https://id.erfgoed.net/themas/3022> (Geraadpleegd op 07/12/2021). ; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Citadellaan (19de- en 20ste eeuw stadsuitbreiding) (online) <https://id.erfgoed.net/themas/3164> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

³⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Gent – middeleeuwse stadskern (online) <https://id.erfgoed.net/themas/13961> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

na de octrooirechten in 1860. De verkavelingen en urbanisatie gebeurde op initiatief van de Gentse textielfabrikanten. Door het graven in 1863 van de zogenaamde "Verbindingsvaart", een kanaal dat de Brugse Vaart met het Kanaal Gent-Terneuzen verbindt, later uitgebouwd tot de Voorhaven en aldus ook verbonden met het zeehavenbekken, verdwenen definitief de grote vesten met bastions aan de Lieve. Zand uit de kanaalbedding werd aangewend voor het draineren en nivelleren van het terrein. Dit nieuwe stadskwartier verkreeg aldus een gesloten karakter door haar driehoekige vorm ingesloten door de gedempte stadswal Opgeëistenlaan-Blaisantvest, omgevormd tot brede boulevards, de Brugse Vaart en de Verbindingsvaart. Een uitermate gunstige ligging voor industrievestiging samen met een bijhorende sfeerbepalende proletarische woonwijk waardoor een belangrijk industrieel-archeologisch stadsbeeld ontstond. De wijk wordt gekenmerkt door dominerende bedrijfsgebouwen waarvan reeds enkele gesloopt zijn in relatie met de proletarische woonwijk. Deze woonwijk bestond uit een gewone kleinschalige arbeiderswoningen van circa twee bouwlagen.⁴⁰ Tussen 1966 en 1973 werden heel wat sociale woonprojecten gerealiseerd in het zuidwesten van de Rabotwijk. Het plangebied is hiervan een goed voorbeeld. De voormalige bebouwing binnen het plangebied werden in de volksmond ook wel 'De Blokken' of 'Cités in d'heugte' genoemd. Deze bebouwing werd vrij snel en algemeen als minder geslaagd bevonden.⁴¹

Ten zuiden van het plangebied bevindt zich verder de Opgeëistenlaan. Deze laan is omstreeks 1860 aangelegd als brede boulevard tussen de Begijnhoflaan en de Vogelenzang, op de gedempte stadsvest. Ten zuiden van deze laan bevindt zich het enorme complex UCO-de Hemptinne (een textielfabriek).⁴² Het ligt tevens ten zuiden van het plangebied, over de Opgeëistenlaan. Net ten oosten van het plangebied bevond zich de goederenloods van de NMBS en het station van Gent-Rabot uit ca. 1872.⁴³

1.4.6 Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Met deze bronnen kan nagegaan worden of er in historische tijden bebouwing is geweest op het terrein, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijker bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde topografische en kadasterkaarten. Mogelijk eerder aanwezige structuren kunnen intussen verdwenen zijn.

JACOB VAN DEVENTERKAART (1559)

*Tussen ongeveer 1545 en 1575 bracht Jacob van Deventer, die het vak van cartograaf leerde aan de Universiteit van Leuven, de steden van de Oude Nederlanden in kaart. In deze monumentale atlas worden voor de eerste keer alle 226 steden afgebeeld.*⁴⁴

⁴⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rabotwijk (online) <https://id.erfgoed.net/themas/140003> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

⁴¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sociale woonwijk Rabot (online) <https://id.erfgoed.net/themas/16944> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

⁴² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Opgeëistenlaan (online) <https://id.erfgoed.net/themas/2792> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

⁴³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Goederenloods van de NMBS (online) <https://id.erfgoed.net/themas/18633> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

⁴⁴ <https://www.lannoo.be/nl/stedenatlas-jacob-van-deventer> (Geraadpleegd op 10/12/2021).

Op de Jacob Van Deventerkaart wordt afgebeeld dat het plangebied zich in moerassig gebied bevindt. Het plangebied is volledig onbebouwd. Ten oosten van het plangebied bevindt zich de stad Gent. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich bebouwing en een wegennet. (Fig. 26)

VILLARET (1745-1748)

De Villaretkaat wordt eveneens de kaart van de Franse ingenieurs en geografen genoemd (1745-1748). Het bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.

Op de Villaretkaat staat het plangebied net buiten de stadsomwalling van Gent gekarteerd in een onbebouwde zone. Ten oosten van het plangebied bevindt zich de historische stadskern van Gent. (Fig. 27)

FERRARIS (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

Op de Ferrariskaart is er een ander beeld zichtbaar. Het terrein is gelegen in moerasachtig gebied (in het meersgebied of Wondelgemmeersen). In het oostelijke gedeelte van het plangebied stroomt de gracht die behoort tot de stadsomwalling van Gent. In het moerasachtig of meersgebied zijn tevens enkele kleinere waterlopen te zien die een aftakking zijn van de oost-west georiënteerde waterloop de Lieve. De omgeving kenmerkt zich door bebouwing, een stadsomwalling, een molen, akkerland, weiland, een wegennet en enkele waterlopen. (Fig. 28)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken.

KAART VAN GENT DOOR SAUREL⁴⁵ (1841)

Op de kaart van Gent opgesteld door Saurel is er een gelijkaardige situatie zichtbaar van het plangebied en de omgeving zoals weergegeven op de Ferrariskaart. (Fig. 29)

ATLAS DER BUURTWEGEN (1843-1845)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.

Op de Atlas der Buurtwegen zien we tevens een gelijkaardig beeld. De percelen binnen het plangebied zijn vrij smal en langgerekt wat weergeeft dat het terrein vrij nat was (cfr. meersengebied). De omwallingsgracht die in het oosten van het plangebied aanwezig was op bovenstaand historisch kaartmateriaal wordt op de Atlas der Buurtwegen opnieuw afgebeeld. De historische stadskern Gent dat zich ten oosten van het plangebied bevindt wordt op deze kaart niet afgebeeld. (Fig. 30)

⁴⁵ https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Maps_of_Ghent_in_1841_by_B._J._Saurel#/media/File:Gent,_1841,_by_Saurel.jpg (Geraadpleegd op 13/12/2021).

VANDERMAELEN (1846-1854)

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.

Op de Vandermaelenkaart is er een gelijkaardig beeld zichtbaar van het plangebied en de omgeving rondom het plangebied zoals eerder weergegeven op bovenstaand historisch kaartmateriaal. De gracht die zich in het oostelijke gedeelte van het plangebied bevindt wordt op de kaart benoemd als 'Fossé extérieur'. Dit is de Franse benaming voor buitensloot (cfr. Ferrariskaart). Verder is het plangebied gelegen op de locatie 'Le Rabot' waarnaar de titel van de archeologienota en de nabijgelegen straat verwijst. Deze benaming wordt voor het eerst op deze kaart afgebeeld. De benaming verwijst naar een waterbouwkundige constructie dat omstreeks 1491 volledig afgewerkt was. Het werd een versterkte sluis op de kruising van de Lieve met de stadsgracht.⁴⁶ Ten zuidwesten van het plangebied wordt een zone weergegeven als 'Fonderie de Fer' wat ijzersmelterij of ijzergieterij betekent in het Frans. (Fig. 31)

KAART VAN GENT DOOR GÉRARD EN CORVILLAIN⁴⁷ (1855-1857)

Op de kaart van Gent door Gérard en Corvillain wordt tevens een gelijkaardige situatie van het plangebied en omgeving afgebeeld zoals weergegeven op bovenstaand historisch kaartmateriaal. (Fig. 32)

TOPOGRAFISCHE KAART 1904

Een vierde bron is de topografische kaart van België uit 1904.

De topografische kaart uit 1904 toont weer dat het plangebied is gesitueerd in het station van Rabot ('Station du Rabot', cfr. historische schets hierboven). Dit station is ontwikkeld naar aanleiding van de groeiende textielindustrie omstreeks de 19de eeuw. Vandaar ook de kerk en de bewoning die rondom het plangebied worden afgebeeld. De stadsomwalling wordt op deze kaart niet meer langer specifiek weergegeven zoals op bovenstaand historisch kaartmateriaal. (Fig. 33)

Vervolgens worden er topografische kaarten uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken.

TOPOGRAFISCHE KAART 1939 EN 1981

De topografische kaart uit 1939 geeft een gelijkaardige weergave als de topografische kaart van 1904. Binnen het plangebied worden er enkele constructies en leidingen afgebeeld. Wegenis en extra bebouwing (S) worden afgebeeld op de historische topografische kaart van 1981. Uit informatie verkregen van de opdrachtgever was het terrein een parkeerterrein voor treinen. (Fig. 34 en 35)

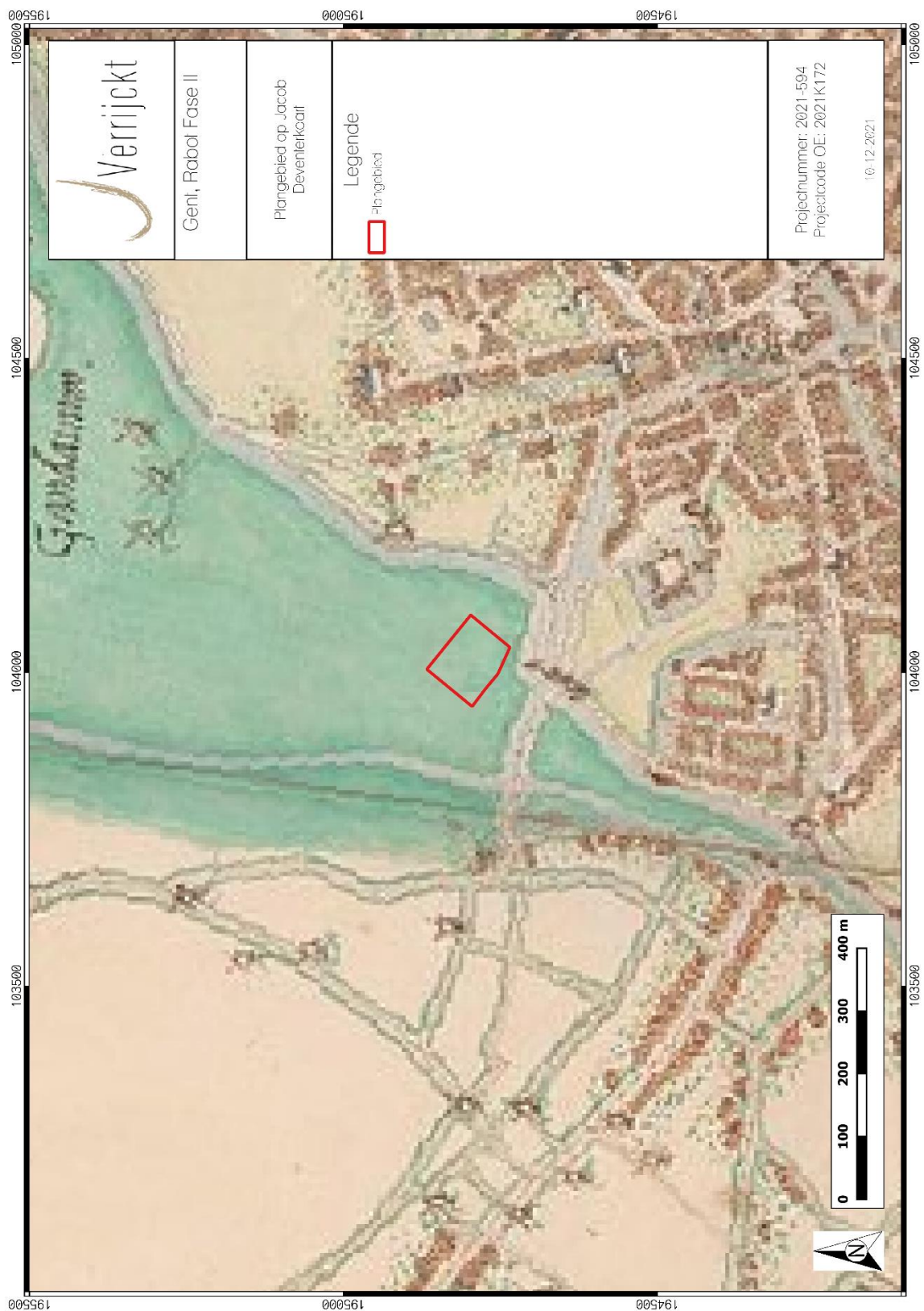
ORTHOFOTO 1979-1990, 2016 EN 2017

Op de orthofoto van 1979-1990 wordt hoofdzakelijk bebouwing afgebeeld tot ca. 2016. Omstreeks 2017 wordt deze bebouwing volledig gesloopt. (Fig. 3, 36 en 37)

⁴⁶ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Rabot_\(monument\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Rabot_(monument)) (Geraadpleegd op 03/12/2021). ;

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/88343> (Geraadpleegd op 06/12/2021).

⁴⁷ https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_Ghent_by_Corvillain,_part_2.jpg (Geraadpleegd op 13/12/2021).

Figuur 26: Plangebied op de Jacob Deventerkaart.⁴⁸

⁴⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_oude_kaarten_van_Gent (Geraadpleegd op 10/12/2021).

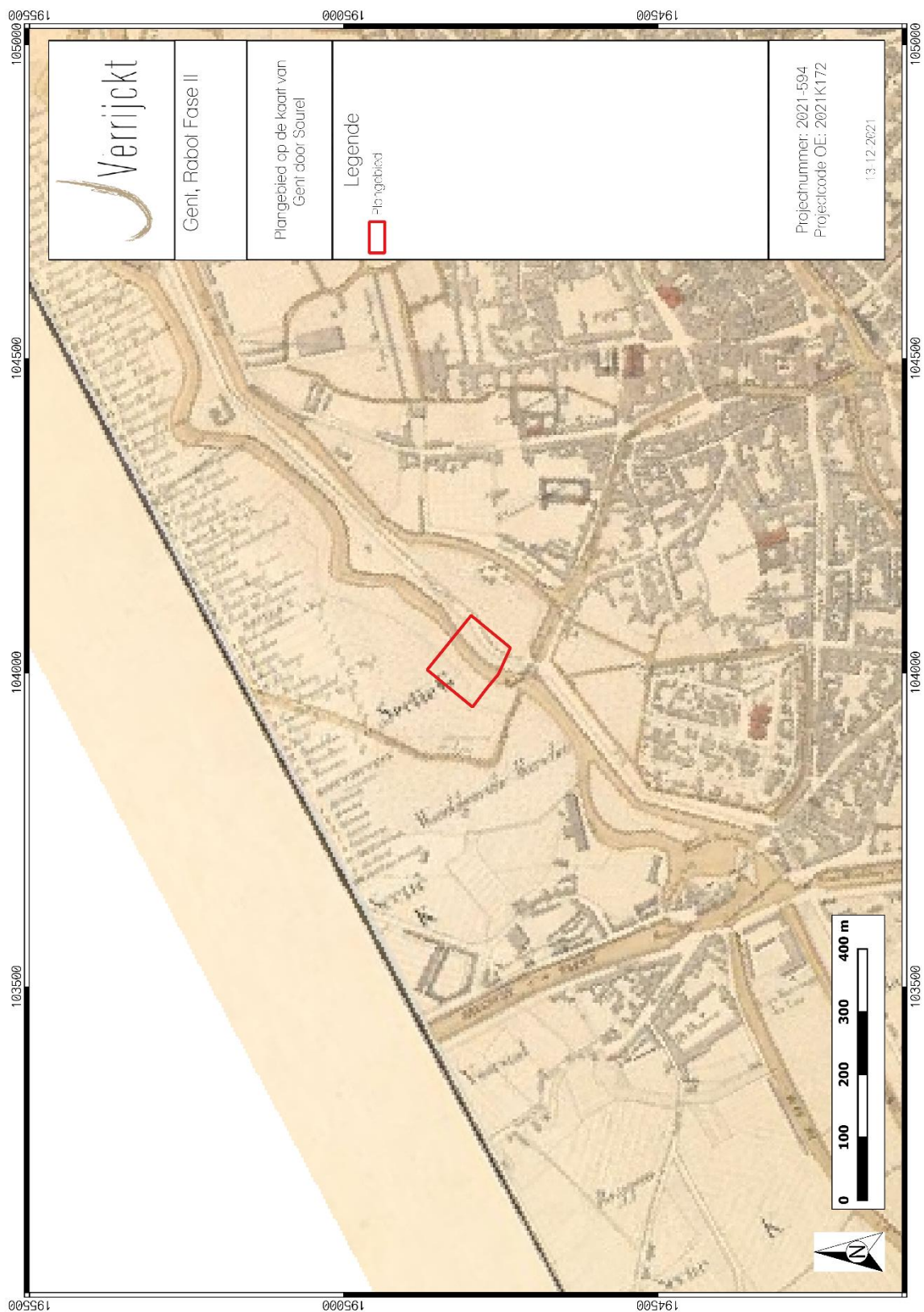
Figuur 27: Plangebied op de Villaretkaart.⁴⁹

⁴⁹ GEOPUNT 2021a

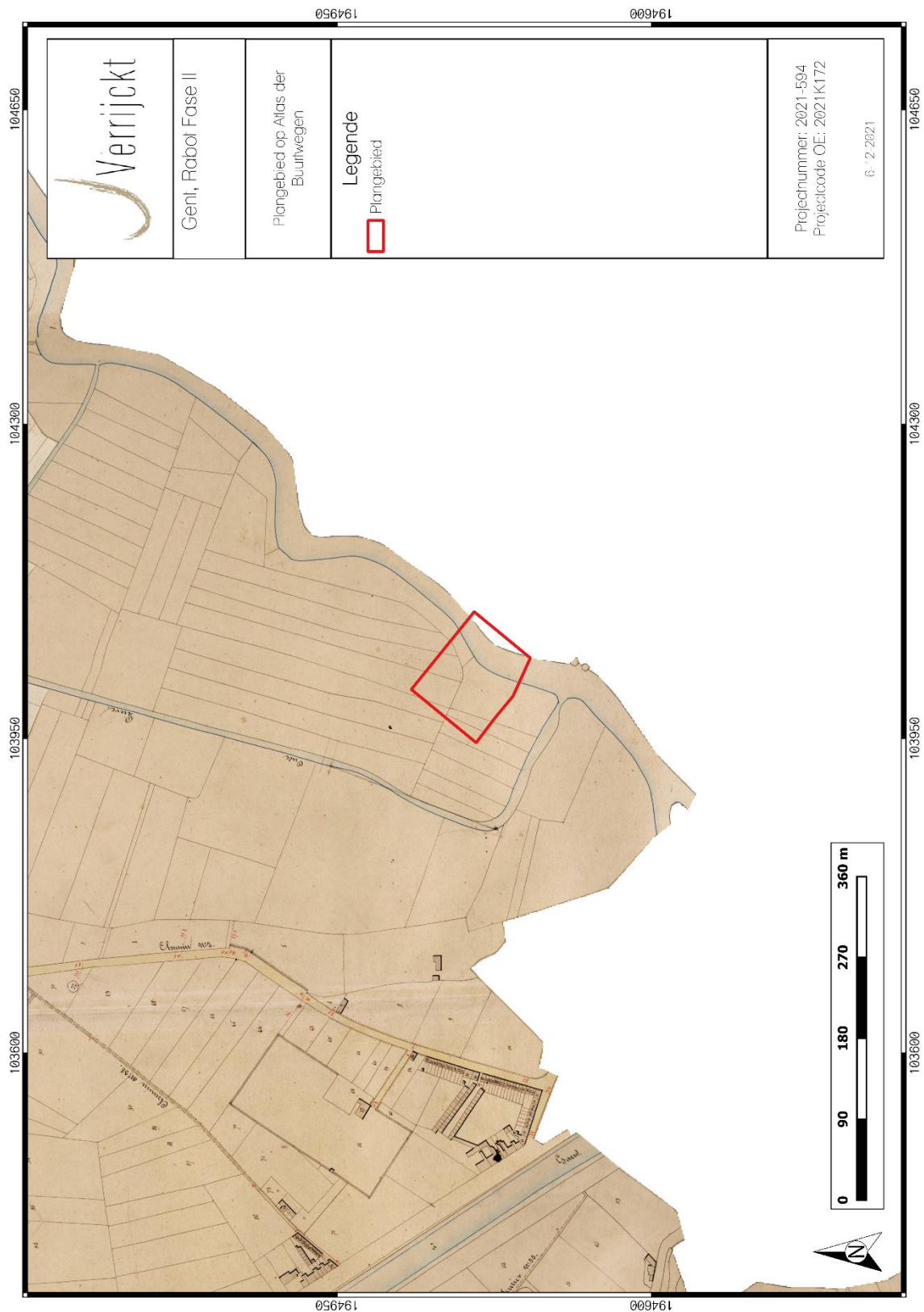
Figuur 28: Plangebied op de Ferrariskaart.⁵⁰

⁵⁰ GEOPUNT 2021c

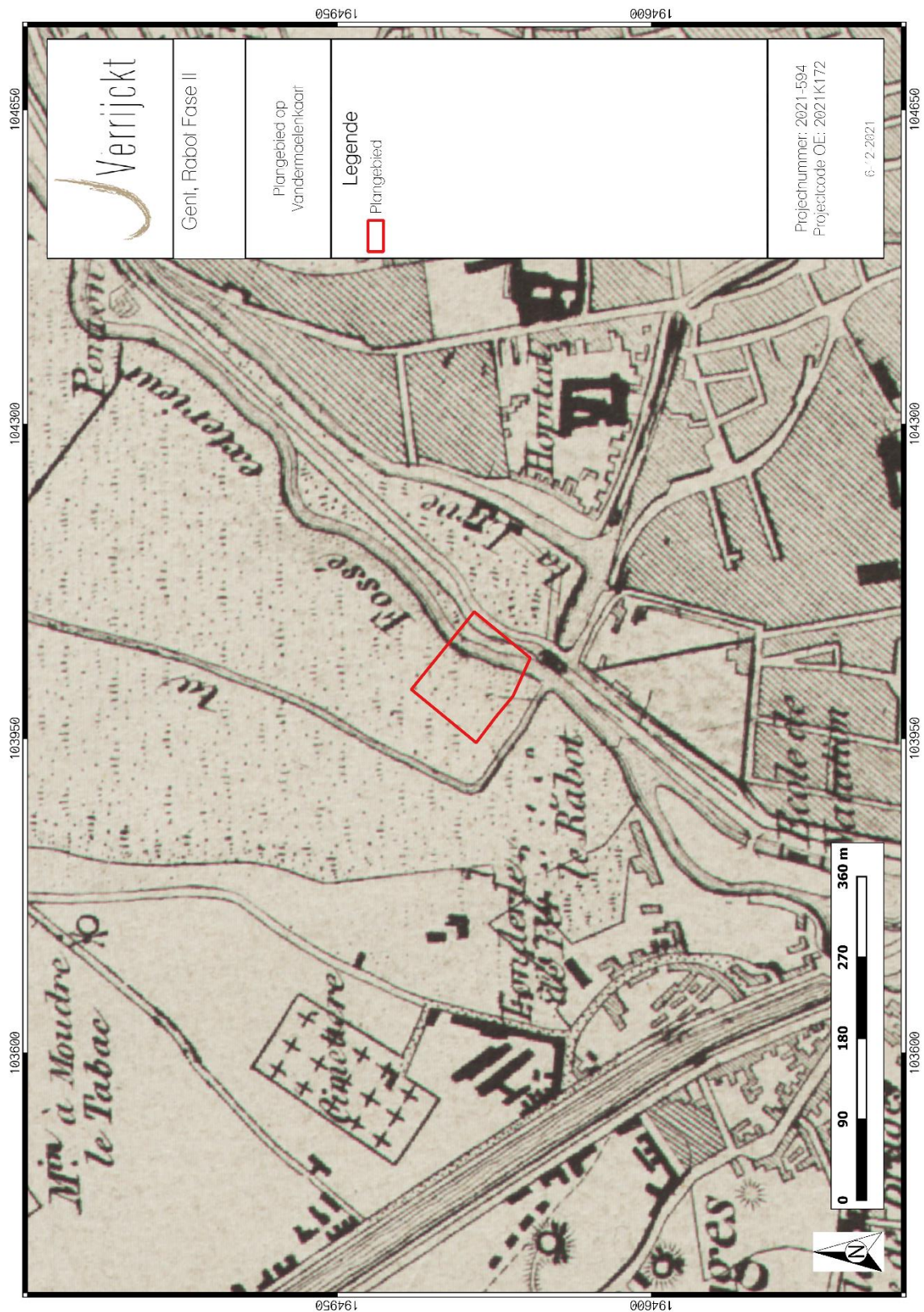
Figuur 29: Plangebied op de kaart van Gent opgemaakt door Saurel.⁵¹

⁵¹ https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Maps_of_Ghent_in_1841_by_B._J._Saurel#/media/File:Gent,_1841,_by_Saurel.jpg (Geraadpleegd op 13/12/2021).

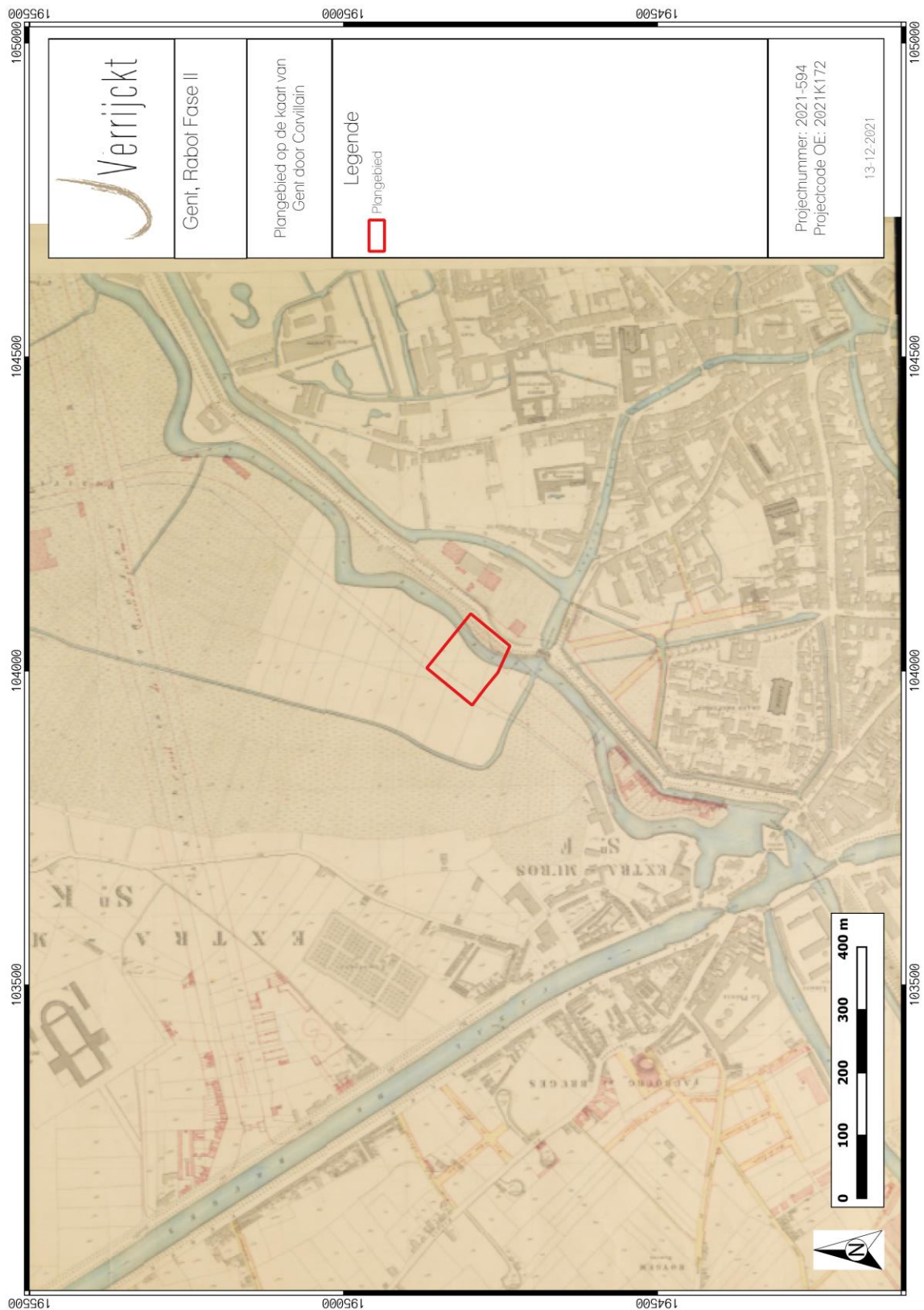
Figuur 30: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen.⁵²

⁵² GEOPUNT 2021b

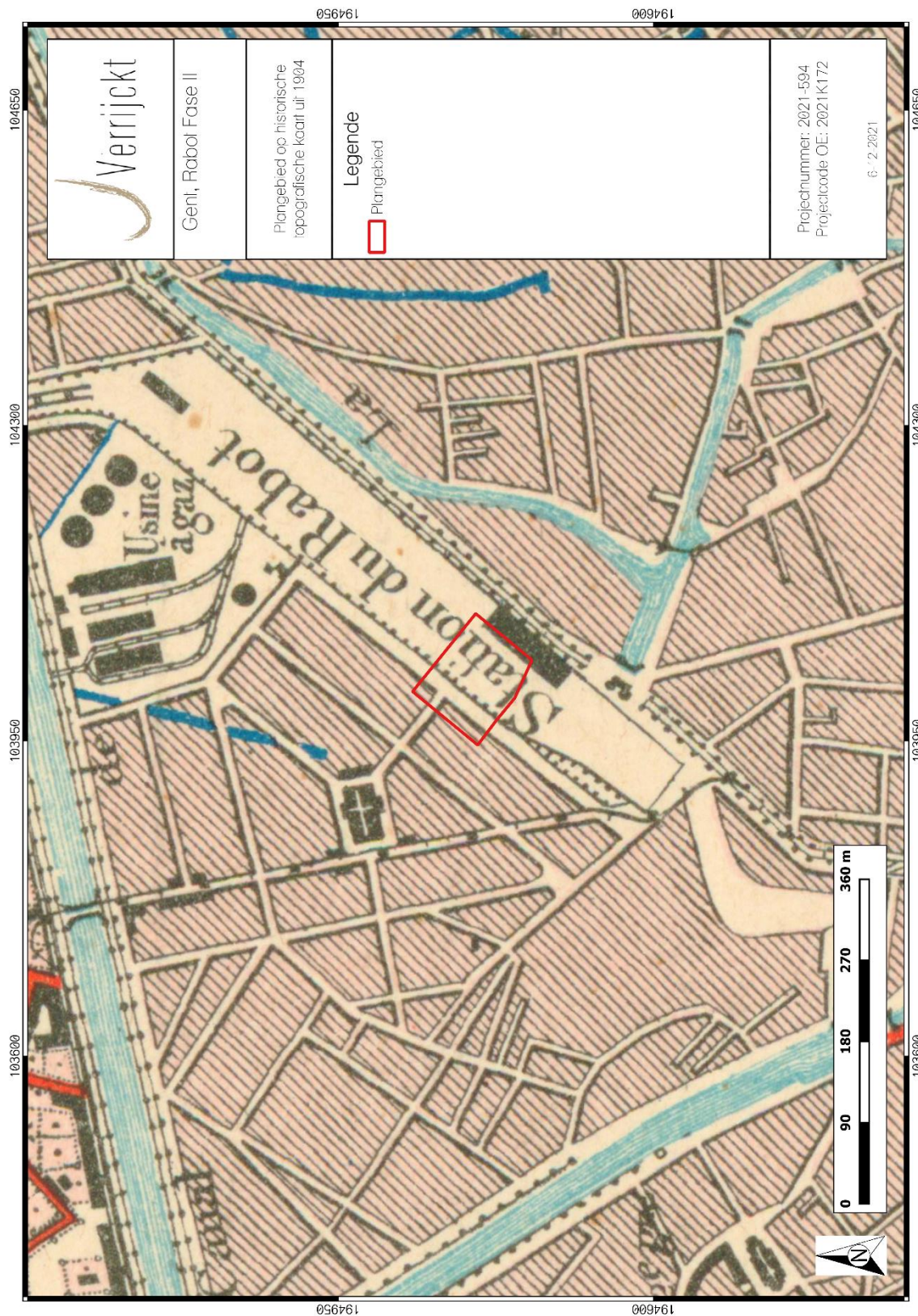
Figuur 31: Plangebied op de Vandermaelenkaart.⁵³

⁵³ GEOPUNT 2021d

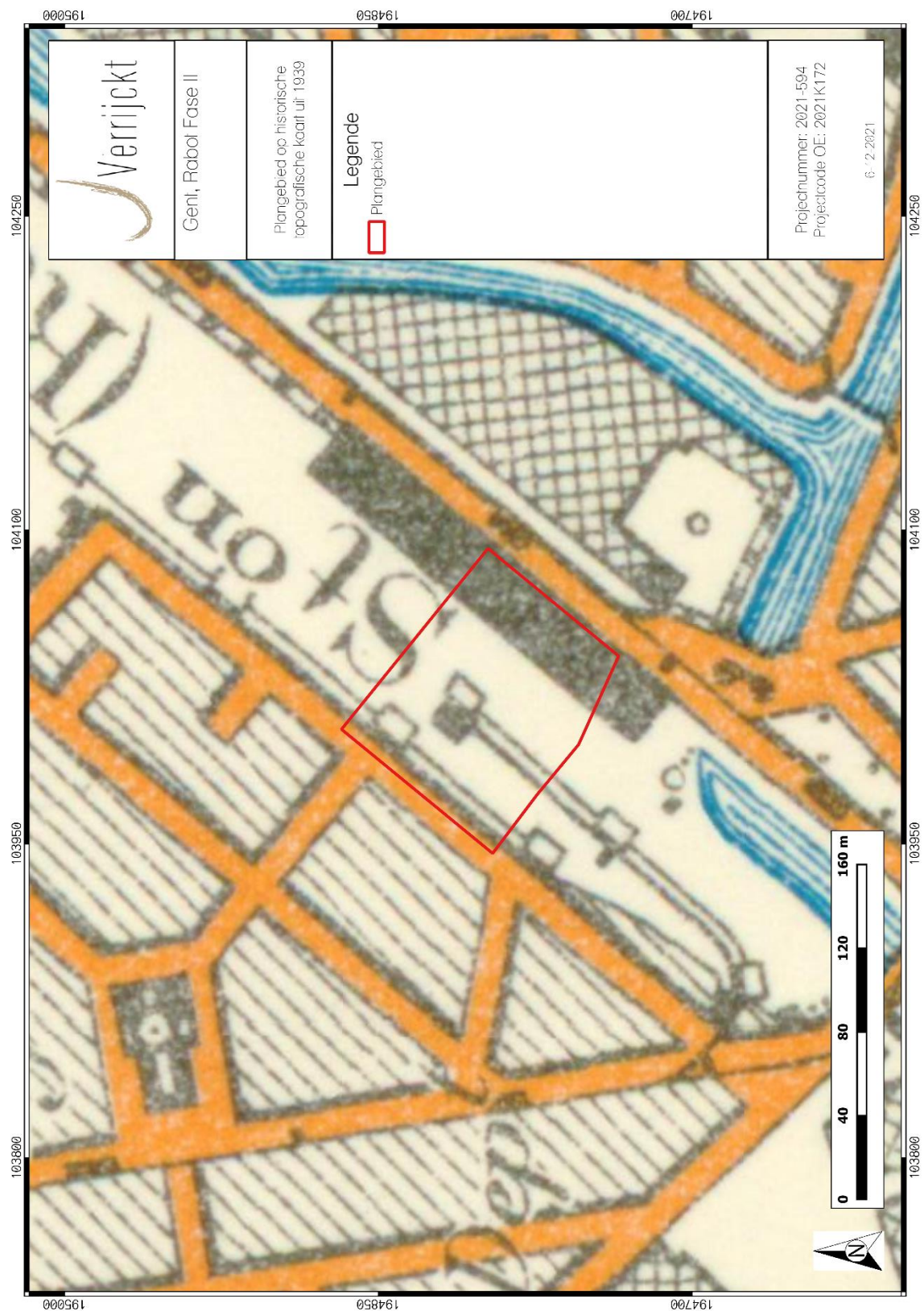
Figuur 32: Plangebied op de kaart van Gent opgemaakt door Corvillain.⁵⁴

⁵⁴https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_Ghent_by_Corvillain,_part_2.jpg (Geraadpleegd op 13/12/2021).

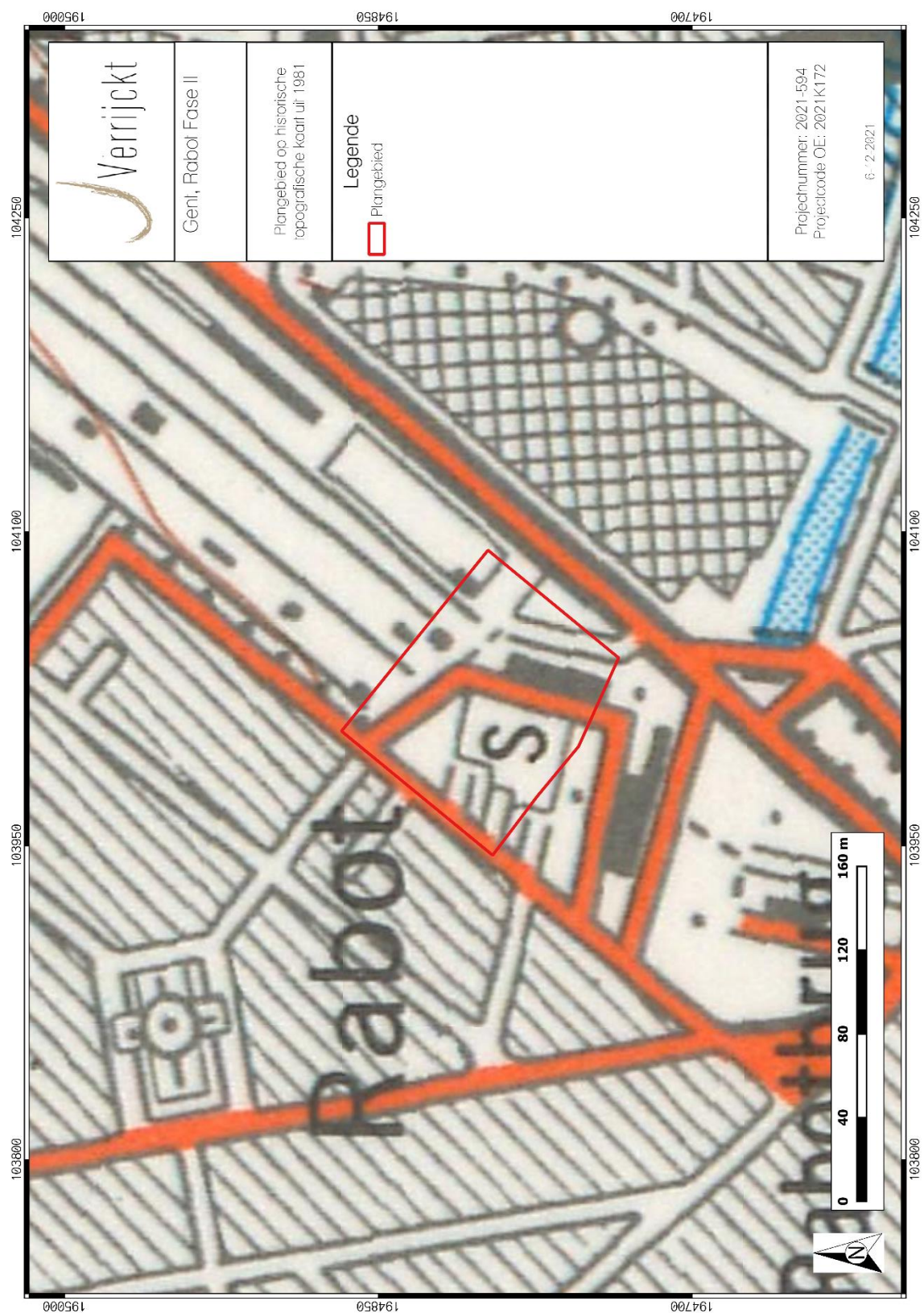
Figuur 33: Plangebied op de historische topografische kaart uit 1904.⁵⁵

⁵⁵ CARTESIUS 2021.

Figuur 34: Plangebied op de historische topografische kaart uit 1939.⁵⁶

⁵⁶ CARTESIUS 2021.

Figuur 35: Plangebied op de historische topografische kaart uit 1981.⁵⁷

⁵⁷ CARTESIUS 2021.

Figuur 36: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990.⁵⁸

⁵⁸ AGIV 2021e

Figuur 37: Plangebied op orthofoto uit 2016.⁵⁹

⁵⁹ AGIV 2021e

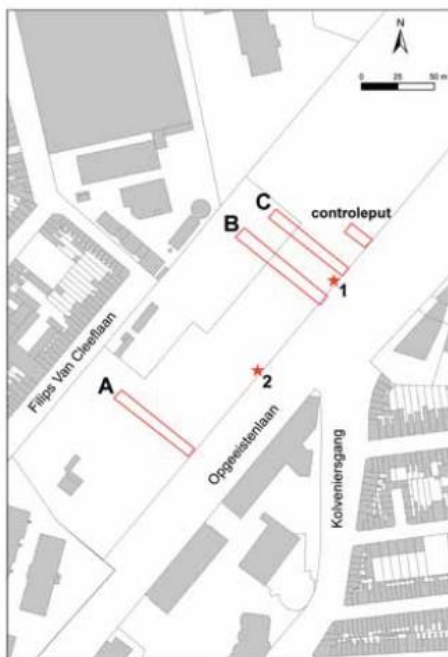
1.4.7 Archeologisch bronnen

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Binnen de contouren van het plangebied zijn er twee archeologische zones aangeduid waar geen archeologie meer te verwachten valt (GGA-zones). Deze twee zones werden als GGA-zones aangeduid omwille van de grootschalige infrastructuurwerken die daar gebeurd zijn voor de bouw van de sociale blokken en de ondergrondse parkeergarage. Effectief archeologisch onderzoek werd niet uitgevoerd in deze twee zones, maar dit werd afgetoetst aan het archeologisch onderzoek dat op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied werd uitgevoerd (CAI 151582) in 2001 ter hoogte van het vroegere Rabotstation en het huidige gerechtsgebouw. De resultaten van dit onderzoek kunnen tevens mee opgenomen worden in de archeologische verwachting en het potentieel tot kenniswinst voor het te onderzoeken plangebied daar het terrein zich volledig situeert in dezelfde landschappelijke ligging. Hieronder volgt een korte weergave van de resultaten:

In totaal werden er drie proefsleuven, genaamd A-B-C, en een controleput aangelegd. De sleuven en de put werden aangelegd ter hoogte van de toekomstige bodemingrepen. *Uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kon allereerst afgeleid worden dat de plek inderdaad deel uitmaakte van de Wondelgemmeersen, een laag gelegen gebied tussen 4 à 5 m boven de zeespiegel. Het oorspronkelijk niveau van de meersen (te situeren tussen ca. 5,14 en 5,92 m + TAW) kon in sleuven B en C onderzocht worden. In sleuf A was er een grote wateroverlast waardoor dit niveau niet verder onderzocht kon worden. Er werd in sleuven B en C een ca. 10 tot 20 cm dik donkerbruin pakket aangetroffen met daarin duidelijk sporen van bioturbatie en plantenresten. Archeologische waarden werden hier niet aangetroffen in dit niveau. Het niveau van de meersen werd opgehoogd met een pakket van ca. 1,20 tot 1,50 m dik. Het ging hierbij om een vrij homogeen beige-geel pakket met weinig archeologische waarden. In het zuidelijk gedeelte van sleuf C werd in dit niveau wel menselijk botmateriaal aangetroffen. Het ging hierbij om verschillende individuen, maar het botmateriaal stond in los verband met elkaar. De skeletten behoorden zeker en vast niet tot de fase van de meersen, maar moeten op de één of andere manier in het ophogingspakket terecht zijn gekomen en te dateren zijn van vóór de aanleg van de grachtconstructie. Het diepste niveau van de skeletten bevond zich boven het niveau van de meersen, tussen 5,72 en 5,82 m + TAW. De resten lagen verspreid over de dikte van het pakket. De bovenzijde van dit ophogingspakket (ca. 7,40 m + TAW) vormde tevens het niveau waarin de gracht werd uitgegraven. Het meest sprekende element dat tijdens het archeologisch onderzoek naar boven kwam, was de gracht. Deze gracht had een breedte van 30 m, dit ter hoogte van de driehoekige configuratie van de ravelijn en was ca. 15 m breed ter hoogte van de oostelijke flank. De bodem van de ravelijngracht bevond zich op ca. 3,30 m + TAW. Uit de verschillende opvullingslensjes bleek dat de gracht lange tijd heeft open gelegen en langzaam is opgevuld. Er is geen aarden berm geregistreerd. Deze ligt vermoedelijk verder naar de Opgeëistenlaan toe of werd genivelleerd. Daar er een scherpe en duidelijke aflijning is tussen de gracht en loopniveau is er een vermoeden dat het bijbehorende loopniveau werd weggegraven waarbij de gracht met dit materiaal werd opgevuld. De aangetroffen gracht vormde een onderdeel van een driehoekig configuratie dat overeenkomt met het historisch kaartmateriaal van Gent. Het was een onderdeel van een buitenbolwerk, samengesteld uit een aarden berm en een brede gracht. Uit de controleput is afgeleid dat de gracht zijn traject verder volgde onder de Opgeëistenlaan. In dit deel van de Wondelgemmeersen waren er geen hindernissen voor de aanleg van dergelijk ravelijn. Via eenvoudige middeleeuwen, zonder aanbreng van stevige bouwmaterialen, kon dit ter plaatse vrij eenvoudig worden gerealiseerd. Omstreeks 1860, na de opheffing van de tolrechten, verdween de stadsvesting geleidelijk aan. Het terrein werd volledig geëgaliseerd. Zo was er ten zuiden van de gracht, een zwart pakket uitgestrooid dat in hoofdzaak industrieel afval (sintels) betreft. Dit pakket was vanuit de zuidelijke richting over het terrein uitgestrooid. Op de moment wanneer men dit heeft gedaan, moet er een niveauverschil gezeten hebben op de gracht. Er is duidelijk tot aan de rand gegaan en dan gestopt. In sleuven A en B was dit sintelpakket beduidend dikker dan in sleuf C waar*

het nog slechts 10 centimeters dik was. Ten slotte was het gehele terrein geëgaliseerd door een zavelpakket dat gedeeltelijk vanuit het noorden werd aangevoerd. De stadsomwalling werd in de jaren van 1860-1864 geëgaliseerd en de grachten werden gedempt naar aanleiding van een periode van industrialisatie. Op de wallen werden de brede boulevards, zoals de Opgeëistenlaan aangelegd. Daarnaast werd er ook een spoorwegstation opgericht in 1872. In 1986 werd dit station volledig gesloopt. Binnen het terrein werden dus naast een grote hoeveelheid sintels, ook een aantal funderingen en een grote riool aangetroffen.⁶⁰ (Fig. 38 t/m 40)

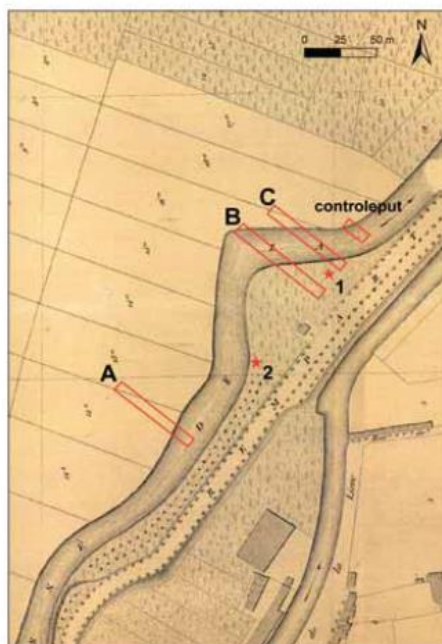

afb. 1: Situeringsplan met aanduiding van de sleuven A, B, C, de controleput en de twee concentraties menselijk botmateriaal (Stad Gent, Dienst Stadsarcheologie)

Figuur 38: Weergave van uitgevoerd proefsleuvenplan op GRB-kaart.⁶¹

⁶⁰ Steurbaut, P. en G. Vermeiren. 2007: 91-96.

⁶¹ Steurbaut, P. en G. Vermeiren. 2007: 92.

afb. 8: Projectie van de drie sleuven, de controleput en de concentraties menselijk botmateriaal op het stadsplan van Joseph Gerard, 1855 (Stad Gent, Stadsarchief)

Figuur 39: Weergave van uitgevoerd proefsleuvenplan op het stadsplan van Joseph Gerard uit 1855.⁶²

afb. 6: Sleuf C, noordwest profiel met: (1) de grachtvulling met verscheidene opvullingslensjes, (2) de oorspronkelijke bodem, met bovenaan een duidelijke aflijning als loopniveau, (3) de ophoging van het terrein, vóór de aanleg van de gracht, met eveneens de aflijning van een loopniveau, (4) de ophoging van het terrein na de opgave van de gracht; deze lagen werden vanuit het noordwesten aangevoerd; dit pakket liep over laag 5, (5) lens van sintels en ijzerslakken; ter hoogte van de gracht en verder naar het noordwesten was dit slechts een fijn lensje, in het zuidoosten was dit pakket meer dan 1 m dik; dit pakket bevatte heel wat keramiek, (6) het niveau na de sanering, hierboven bevond zich een pakket van ca. 1 m sintels (Stad Gent, Dienst Stadsarcheologie)

Figuur 40: Weergave van opengelegde gracht in sleuf C.⁶³

⁶² Steurbaut, P. en G. Vermeiren. 2007: 96.

⁶³ Steurbaut, P. en G. Vermeiren. 2007: 96.

Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een lijst van de gekende archeologische waarden zoals weergegeven in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI). Er werd uiteindelijk geopteerd om een straal te nemen van ca. 500 m afstand tot het plangebied. De reden hiervoor is dat het merendeel van de aanwezige archeologische resten hoofdzakelijk betrekking hebben op historische monumenten uit de late middeleeuwen, nieuwe tijd.

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁶⁴

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
151582	Opgeëistenlaan, Nieuw Gerechtshuis	Gracht met breedte van 30m, ter hoogte van de driehoekige configuratie van de ravelijn van de stadsomwalling die zich op deze plaats bevond. Deze driehoekige configuratie is ook te zien op historische kaarten. Het was onderdeel van een buitenbolwerk dat bestond uit een aarden wal en een gracht. De gracht maakte deel uit van de bijkomende fortificaties die het calvinistische stadsbestuur van Gent in 1577-1579 liet aanleggen. De stadsvesting verdween langzaam na de opheffing van de tolrechten in 1860. Menselijk botmateriaal te dateren vóór de aanleg van de grachtconstructie. Resten van het Rabotstation Via archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem	16 ^{de} -19 ^{de} eeuw	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Opgeëistenlaan, Nieuw Gerechtshuis (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151582 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
333587	Het Rabot	Stadsmuur Resten in baksteen, natuursteen aan veldzijde, aansluitend op rabottorens; kort na deze muur, werd een nieuwe bredere muur opgetrokken, ook in baksteen afgewerkt met natuursteen; geheel werd afgebroken na ca. 100 jaar en vervangen door aarden wal.	Late middeleeuwen	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Het Rabot (DCZSA588) (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333587 (Geraadpleegd op 03/12/2021).

⁶⁴ CAI 2021

		Verbouwingen na aanleg van aarden wal aan trappen en dergelijke. Waterpoort, ook keersluis in 1489 gebouwd Via evaluerend terreinonderzoek en archeologische opgraving		
157751	Sint-Antoniuskaai 11-22	Restanten van een tegeloven: reeksen aaneengekoekte geglazuurde tegels (misbaksels), enkele dakpanfragmenten en aan hitte blootgestelde verschaalde leembrokken. Onmiddellijk naast deze resten werd een ongeglazuurde 14de-eeuwse pot gevonden. Via evaluerend terreinonderzoek	Late middeleeuwen	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Antoniuskaai 11-22 (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157751 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
151021	Prinsenhof, Donkere Poort/Noordpoort	Nog bewaarde poort. Oorspronkelijk zal de poort geïsoleerd gestaan hebben. De oudere, ingebouwde trapgevels werden teruggevonden bij restauratiewerken. Twee torens bekroonden de noordzijde van de poort. Overwelfde poortdoorgang. Het oorspronkelijk loopniveau bevond zich zo'n 70cm onder het huidige wegdek. De poort vormde de noordelijke toegang tot het voorhof van het Prinsenhof. mogelijk te dateren in de 14de eeuw. De tweede bouwfase kan wellicht in de 15de eeuw gesitueerd worden. Via historische studie en archeologische opgraving	Late middeleeuwen	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Prinsenhof, Donkere Poort/Noordpoort (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151021 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
157712	Prinsenhof 52	Een waterput opgebouwd met baksteen uit de postmiddeleeuwen volgestort met recent materiaal.	Postmiddeleeuwen	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Prinsenhof 52 (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157712 (Geraadpleegd op 03/12/2021).

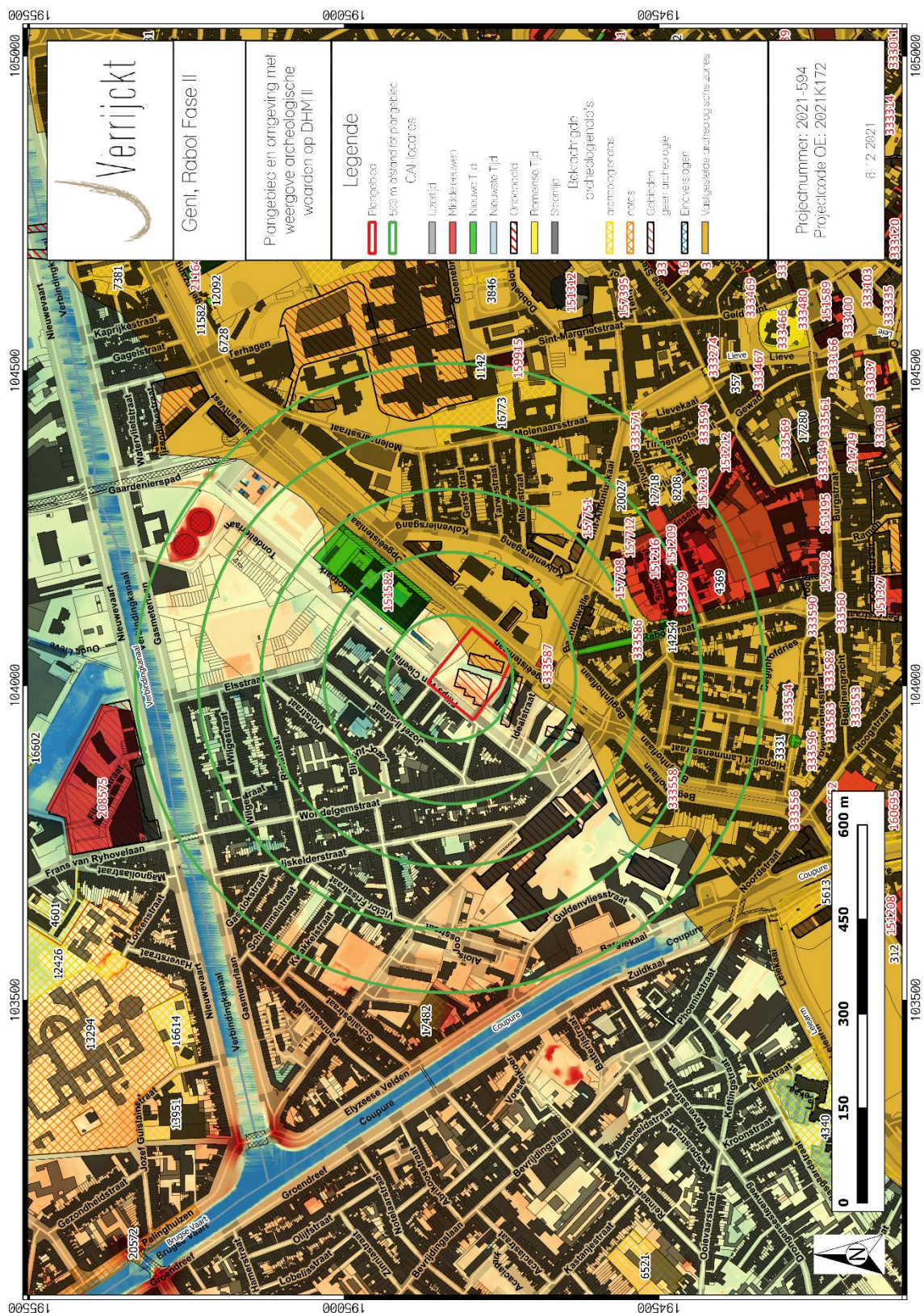
		Via evaluerend terreinonderzoek		
151216	Sanderswal 3	Dikke muur die in kalksteen is opgetrokken. Een waterput Via archeologische veldkartering en kaartstudie	Late middeleeuwen – nieuwe tijd	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sanderswal 3 (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151216 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
151210	Prinsenhof 105	Enkele restanten van de voormalige oostelijke vleugel van het Prinsenhof tot in de nok bewaard. Het is een vrij smal gebouw van drie bouwlagen hoog. Een houten portiekstructuur droeg het geheel. Via archeologische veldkartering en erfgoedonderzoek	Late middeleeuwen (ca. 15 ^{de} eeuw)	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Prinsenhof 105 (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151210 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
151213	Prinsenhof, Middenpoort	Een poort. De materiële resten zijn zeer fragmentarisch. Het poortgebouw was een OW-gericht bouwwolume met zadeldak. De beide dwarsgevels waren met trapgevels afgewerkt. In de noordmuur van het pand Prinsenhof nr. 22 zijn resten zichtbaar die kunnen geassocieerd worden met de eigenlijke middenpoort. Prinsenhof nummer 20: de buitenmuren van dit huis bevatten nog metselwerk uit de periode van het Prinsenhof. In de 15 ^{de} eeuw bevond zich bij deze poort een klein kapelletje, de Sint- Widokapel. De materiële sporen van deze kapel zien we in de zuidmuur van Prinsenhof nr. 22: hier is de gedichte poortopening van de kapel te zien. Via erfgoedonderzoek en bouwarcheologisch onderzoek	14 ^{de} -15 ^{de} eeuw	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Prinsenhof, Middenpoort (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151213 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
157902	Ommuring Prinsenhof	Verloop van de ommuring van het Prinsenhof. Deze ommuring bestond uit een buitenmuur met aan	Late middeleeuwen	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ommuring, Prinsenhof (online)

		de binnenzijde een parallel verlopende binnenmuur. Via historische studie		https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157902 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
333579	Prinsenhof	Bourgondisch paleis met 3 vleugels rond een binnenkoer (gelokaliseerd binnen de huizenblok gevormd door de Sanderswal en de Simon de Mirabellostraat). Het oorspronkelijk mottekasteel kent een uitbreiding tot hertogelijk hof en wordt in verschillende fasen verder uitgebouwd. Het was een passief defensieve constructie: afgesloten door muren en enkel toegankelijk via een serie poorten en bruggen. vanaf 14de eeuw In 1649 werd een groot deel van het Prinsenhof geprivatiseerd en verkocht door het centrale landbestuur. Op de plaats van het latere Prinsenhof lag de Wal of Hof Ten Walle. Het wordt in 1231 omschreven als wal met voorhof, dus een mottekasteel. Blijft toch moeilijk precies te lokaliseren, er zijn geen materiële resten gekend die met zekerheid aan het Hof Ten Walle kunnen worden toegeschreven. In de 17de eeuw was het relict van de donjon nog te zien. Werde nog verbouwd tijdens de 14de eeuw oudste beschrijving: 1231; mogelijk was de motte toen reeds enkele decennia oud. Via erfgoedonderzoek en archeologische opgravingen	Late middeleeuwen (14 ^{de} eeuw – 1649)	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Prinsenhof (DCZSA580) (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333579 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
333586	Rabotstraat 62-64 (DCZSA587)	Resten van het hof Ten Walle Via archeologische veldkartering	1649 (17 ^{de} eeuw)	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rabotstraat 62-64 (DCZSA587) (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333586 (Geraadpleegd op 03/12/2021).

333558	Begijnhoflaan (DCZSA559)	Bastions (resten in baksteen?) Via erfgoedonderzoek, evaluerend terreinonderzoek	Late middeleeuwen	Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Begijnhoflaan (DCZSA559) (online) https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333558 (Geraadpleegd op 03/12/2021).
--------	-----------------------------	--	----------------------	---

Op ca. 80 m ten oosten van het plangebied is de gracht (CAI 151582) behorend tot de stadsomwalling van de 16de eeuw deels onderzocht (zie informatie hierboven). Deze gracht komt ook reeds voor in het oostelijke gedeelte van het plangebied afgeleid via het historisch kaartmateriaal. Op ca. 40 m ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich het Rabot (CAI 333587). Dit was zoals eerder vermeld in de historische gegevens een versterkte waterconstructie gerelateerd aan de stadsomwalling. Verder zijn in de nabije omgeving tal van historisch monumenten en archeologische waarden aangetroffen uit de late middeleeuwen, nieuwe tijd. Deze bevinden zich hoofdzakelijk binnen de historische stadskern van Gent.

Er kan op basis van de CAI worden geconcludeerd de omgeving rijk is aan archeologische waarden die gerelateerd kunnen worden aan de opkomst of het ontstaan van de historische stadskern Gent.

Figuur 41: Plangebied en omgeving met weergave van archeologische waarden⁶⁵ op DHM II.⁶⁶

⁶⁵ CAI 2021

⁶⁶ AGIV 2021b

ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

In de directe nabijheid van het plangebied werden verscheidene archeologienota's opgemaakt. Tevens werden er twee vervolgonderzoeken uitgevoerd en gerapporteerd in een nota / eindverslag. In onderstaande tabel worden de nabijgelegen archeologienota's, nota's en eindverslagen weergegeven. Er is geopteerd om uiteindelijk geen van deze projecten uitgebreider te beschrijven, daar deze vallen binnen de historische stadskern van Gent en zich situeren in een lager gelegen gebied.

Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

ID-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	BRON
16773	Gent, Molenaarsstraat 30	Archeologienota uit november 2020	Van Laere, E. <i>Archeologienota Gent, Molenaarsstraat 30</i> . Gent, 2020.
1142	Gent, Groene Briel 1	Archeologienota uit november 2016	Pype, P. en J. Coenaerts. <i>Archeologische evaluatie van het bodemarchief te Gent, Groene Briel 1</i> . Aartselaar, 2016.
611	Gent, Groene Briel 1	Eindverslag uit oktober 2019	Praet, M., P. Pype en J. Coenaerts. <i>Archeologische evaluatie van het bodemarchief te Gent, Groene Briel 1</i> . Gent, 2019.
6122	Gent, Prinsenhofplein 1	Archeologienota uit 2017	Bot, B. <i>Archeologienota Gent Prinsenhofplein 1</i> . Ledeberg, 2017.
10656	Gent, Prinsenhofplein 6 / zilverhof 44A	Archeologienota uit 2019	Bot, B. <i>Archeologienota Gent Prinsenhofplein 6 / Zilverhof 44A</i> . Ledeberg, 2019.
12718	Prinsenhofplein 6 / Zilverhof 44A, Gent	Nota uit 2019	Claus, A. en K. Van Quaethem. <i>Prinsenhofplein 6 / Zilverhof 44A, Gent</i> . Eke, 2019.
774	Prinsenhofplein 6, Zilverhofplein 46, Gnt	Eindverslag uit 2020	Vanoverbeke, R. <i>Eindverslag opgraving Gent, Prinsenhofplein 6 / Zilverhof 46</i> . Gent, 2020.
8208	Prinsenhof 30, Gent (Oost-Vlaanderen)	Archeologienota uit 2018	Claeys, S. <i>Archeologienota Prinsenhof 30 te Gent (Oost-Vlaanderen)</i> . Gent, 2018.
18237	Gent, Simon de Mirabellostraat 1	Archeologienota uit 2019	Bot, B. <i>Archeologienota Gent, Simon De Mirabellostraat 1</i> . Gent, 2021.

19759	Sanderswal, Gent (Oost-Vlaanderen)	Archeologienota uit 2020	Janssens, D. <i>Archeologienota Sanderswal te Gent (Oost-Vlaanderen)</i> . Gent, 2020.
14254	Rabotstraat 62-64, Gent (Oost-Vlaanderen)	Archeologienota uit 2020	Janssens, D. en O. Muller. <i>Archeologienota Rabotstraat 62-64 te Gent (Oost-Vlaanderen)</i> . Gent, 2020.
8106	Simon de Mirabellostraat, Gent	Archeologienota uit 2018	Elsen, L. en D. Demoen. <i>Archeologienota Gent, Simon de Mirabellostraat</i> . Gent, 2018.

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Op basis van de archeologische gegevens kan er van uitgegaan worden dat het plangebied deels gelegen is binnen de historische stadskern van Gent. In de nabije omgeving zijn tal van historische monumenten en archeologische waarden aangetroffen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd die te relateren zijn aan het ontstaan van de stad Gent. Uit de historische gegevens is afgeleid dat de stad Gent reeds bewoond zou zijn vanaf de Romeinse periode.

Op basis van het historisch kaartmateriaal is het plangebied tot ca. de 20ste eeuw onbebouwd geweest. Het terrein lag in een moerassachtig natting gebied, ook wel het meersgebied of het Wondelgemmeersen genoemd. Er stroomt een gracht in het oostelijke gedeelte van het plangebied die te relateren is aan de verdedigingswerken van de stad Gent (16de eeuw). Omstreeks de tweede helft van de 19de eeuw wordt deze gracht gedempt en komt er een verstedelijking ter hoogte van het plangebied op initiatief van de Gentse textiel fabrieken. Zo wordt binnen het terrein omstreeks de 20ste eeuw enkele constructies afgebeeld die in verband staan met het station van Gent – Rabot, vermoedelijk het parkeerterrein voor de treinen. Omstreeks de jaren '70 – 80 van de 20ste eeuw worden binnen het plangebied torenhoge gebouwen gerealiseerd die werden gebruikt als sociale woonwijk. Recentelijk zijn deze gebouwen afgebroken en doet het terrein nu dienst als braakliggend terrein.

Niet te vergeten is het feit dat binnen de contouren van het plangebied er twee archeologische zones zijn aangeduid waar geen archeologie meer te verwachten valt (GGA-zones). Deze twee zones werden als GGA-zones aangeduid omwille van de grootschalige infrastructuurwerken die daar gebeurd zijn voor de bouw van de sociale blokken en de ondergrondse parkeergarage. Effectief archeologisch onderzoek werd niet uitgevoerd in deze twee zones, maar dit werd afgetoetst aan het archeologisch onderzoek dat op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied werd uitgevoerd (CAI 151582) in 2001 ter hoogte van het vroegere Rabotstation en het huidige gerechtsgebouw. De resultaten van dit onderzoek kunnen tevens mee opgenomen worden in de archeologische verwachting en het potentieel tot kenniswinst voor het te onderzoeken plangebied daar het terrein zich volledig situeert in dezelfde landschappelijke ligging, met name in een meersengebied en ter hoogte van de 16de eeuwse omwallingsgracht. Op basis van het meersengebied worden archeologische

bewoningssites vrij laag geacht. Uit het reeds uitgevoerd onderzoek werden er dan ook geen bewoningssporen aangetroffen. Wat wel werd aangetroffen, na de sanering van het plangebied, is een 16de eeuwse omwallingsgracht en menselijk botmateriaal dat zich in een ophogingspakket situeerde. De omwallingsgracht situeert zich op 3,30 m +TAW. De menselijke skeletten in het ophogingspakket situeerden zich tussen ca. 5,72 en 5,82 m +TAW. Verder archeologische waarden werden in de gracht en over het gehele deel van het terrein echter niet aangetroffen.

- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem verstoord is?*

Het plangebied is momenteel een braakliggend terrein. De vroegere bebouwing en ondergrondse parking van respectievelijk 1.000 m² en 1.916 m² en verharding is momenteel volledig gesloopt, inclusief onderkeldering. De voormalige bebouwing en parking was over de volledige footprint tot ca. 2 m -mv onderkelderd. Rondom deze bebouwing was verharding aanwezig. Vermoedelijk heeft de verharding een bodemimpact gekend van ca. 50 cm -mv. Ook ondergrondse nutsvoorzieningen zullen binnen het plangebied aanwezig zijn geweest tot op een diepte van ca. 1 m -mv. De locatie van deze nutsvoorzieningen is niet gekend. Tot slot werd het terrein in het verleden gekend door groenzones. De groenzones an sich hebben een zeer minieme bodemimpact gekend. Daar de voormalige bebouwing vrij grootschalige constructies waren, werden er grote machines en vrachtverkeer ingezet binnen het plangebied om dit af te breken en te slopen. De bodem is hierdoor in zekere mate tevens aangetast.⁶⁷

Zoals eerder vermeld zijn binnen de contouren van het plangebied twee archeologische zones aangeduid waar geen archeologie meer te verwachten valt (GGA-zones). Deze twee zones werden als GGA-zones aangeduid omwille van de grootschalige infrastructuurwerken die ter plekke zijn gebeurd voor de bouw en de sloop van de sociale blokken en de ondergrondse parkeergarage.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw met bijbehorende infrastructuur. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

De nieuwbouw zal een oppervlakte kennen van ca. 4.828 m². Onder de bebouwing zal zich een ondergrondse kelder situeren van ca. 3.057 m². Deze kelder situeert zich tot een diepte van ca. 4,60 m -mv.

Rondom de nieuwbouw zal verharding worden aangelegd tot een diepte van ca. 50 cm -mv.

Ook een groenzone zal worden aangelegd. Echter zal de groenzone een zeer minimale bodemingreep met zich meebrengen.

Tot slot zullen er ook ondergrondse nutsvoorzieningen worden aangelegd op een maximale diepte van 1 m -mv. Putten zullen zich situeren op een diepte van 3 m -mv. De exacte diepte en locatie is tot op heden nog niet gekend.

⁶⁷ Informatie verkregen door coördinator export / stadsarcheoloog Geert Vermeiren via mondeling contact.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Uit archeologisch onderzoek via nabijgelegen percelen is gebleken dat de bodem enerzijds vrij nat was. Anderzijds was het terrein deels opgehoogd en afgegraven in functie van de demping van de 16de-eeuwse omwallingsgracht en de aanleg van het station. Voor de bouw van het nieuwe gerechtsgebouw is het plangebied daarnaast ook deels gesaneerd. Verder is uit archeologisch onderzoek af te leiden dat de gracht en de aarden wal in het verleden zijn genivelleerd voor de aanleg van de latere constructies.

- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*

Op basis van de geraadpleegde informatie, zijn er voldoende aanwijzingen dat er binnen de contouren van het plangebied mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn van een 16de-eeuwse omwallingsgracht. Echter dient er rekening gehouden te worden met het feit of deze omwallingsgracht nog intact aanwezig zal zijn, daar binnen het terrein GGA-zones (zones waar geen archeologie meer te verwachten valt) aanwezig zijn die zich net situeren op deze gracht. De kartering van deze zones is te wijten aan de grootschalige infrastructuurwerken die ter plekke zijn gebeurd voor de bouw en de sloop van de sociale blokken en de ondergrondse parkeergarage. Het niet meer voorkomen van archeologische waarden binnen deze delen van het terrein staat in relatie tot de landschappelijke ligging, met name in een meersengebied, alsook in relatie tot het archeologisch onderzoek dat zich op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied heeft plaatsgevonden. Uit dit onderzoek zijn er geen archeologische waarden aangetroffen buiten de effectieve 16de eeuwse stadsomwalling en enkele menselijke skeletten in een ophogingspakket. Deze skeletten konden niet in verband gebracht worden met elkaar en vormden dan ook geen extra kenniswinst. De bodem binnen het terrein was daarnaast grotendeels verstoord waarbij er gesaneerd diende te worden, alsook had het terrein te kampen met wateroverlast. Verder kwam uit het archeologisch onderzoek naar voren dat de voormalige gracht en aarden wal genivelleerd zijn geweest voor de latere constructies. Alsook kwam naar voren dat de aarden wal zich hoofdzakelijk situeert ter hoogte van de huidige Opgeëistenlaan. De kans dat deze resultaten zich ook voordoen binnen het te onderzoeken plangebied is tevens vrij groot.

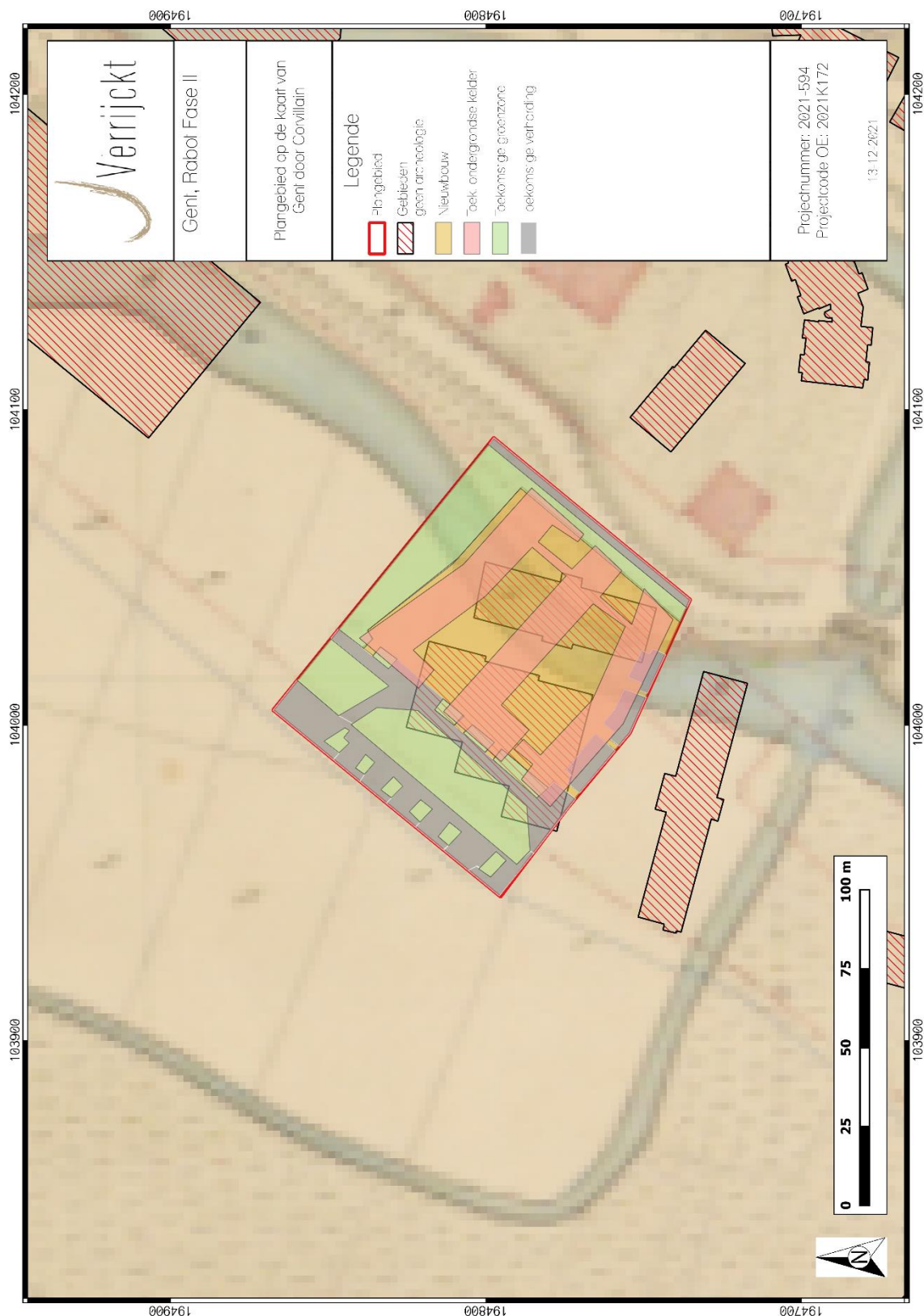
Verder dient er nog opgemerkt te worden dat de kans op het aantreffen van steentijdartefactensites en sporensites nihil wordt geacht daar het plangebied zich situeert in een meersengebied.

- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek?*

Op basis van de bouw en sloop van de voormalige bebouwing en ondergrondse parking met bijbehorende infrastructuur waarbij deze zones worden aangeduid als zones waar geen archeologie meer te verwachten valt (GGA-zones), wordt er geen verder archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Hieronder volgt het betoog hiervoor:

De GGA-zones binnen het plangebied zijn opgesteld naar aanleiding van een reeds uitgevoerd onderzoek dat zich op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied heeft plaatsgevonden. Uit dit onderzoek is er reeds voldoende kenniswinst gehaald met betrekking tot de archeologische waarden. Zo zijn er geen steentijdartefactensites en sporensites aanwezig binnen het onderzocht terrein en werd duidelijk dat de voormalige gracht en aarden wal hoofdzakelijk situeerden in het oostelijke gedeelte van het terrein. In het overige gedeelte van het terrein werden er geen archeologische waarden aangetroffen. De gracht en de

aarden wal zijn hierbij genivelleerd voor de voormalige werkzaamheden. De aarden wal situeert zich daarnaast hoofdzakelijk onder de Opgeëistenlaan. Ook kwam naar voren dat de bodem binnen het terrein sterk verstoord was door de voormalige werkzaamheden (waaronder milieuverontreiniging) en dat het terrein te kampen had met wateroverlast. Deze resultaten kunnen doorgetrokken worden naar het te onderzoeken plangebied daar het dezelfde landschappelijke situatie beheert. Binnen het te onderzoeken plangebied is de kans op het aantreffen van steentijdartefactensites en sporensites nihil. De kans op het aantreffen van eventuele archeologische restanten van de 16de eeuwse omwallingsgracht is wel aanwezig. Dit hoofdzakelijk in het oostelijke gedeelte van het plangebied. Echter situeren de GGA-zones zich op deze gracht. Vermoedelijk zijn archeologische restanten die hieraan te relateren zijn niet meer intact aanwezig. De kans voor het aantreffen van archeologische waarden voor de rest van de het terrein, die zich buiten de GGA-zones bevindt, wordt tevens zeer laag ingeschat op basis van de landschappelijke, historische en archeologische gegevens. Indien archeologische waarden toch aanwezig zouden zijn binnen deze zone, dan zullen deze tevens niet meer intact aanwezig zijn door de bouw en sloop van de voormalige bebouwing met bijbehorende infrastructuur. Daarnaast zijn de toekomstige bodemingrepen in deze zone vrij nihil (hoofdzakelijk groenaanleg en verharding). Verder archeologisch vervolgonderzoek wordt niet als nuttig ervaren. Indien dit toch zou worden uitgevoerd, dan zou er een versnipperd beeld ontstaan van de mogelijke aanwezige archeologische waarden (indien deze aanwezig zouden zijn daar het terrein een zeer lage archeologische verwachting heeft, buiten het aantreffen van de 16de eeuwse omwallingsgracht die zich hoofdzakelijk binnen de GGA-zones bevindt en waarvan reeds voldoende kenniswinst voorhanden is door reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek). Hierdoor zal er geen éénduidigheid worden gecreëerd met betrekking tot het bekomen van extra kenniswinst. Archeologisch vervolgonderzoek wordt bijgevolg als kosten-baten niet interessant ervaren. Het volledige terrein wordt hierdoor vrijgegeven voor verder archeologisch vervolgonderzoek. (Fig. 42 ter verduidelijking)

Figuur 42: Synthesepan van geplande werkzaamheden en GGA-zones (zones waar geen archeologie meer te verwachten valt) op de kaart van Gent opgemaakt door Corvillain.⁶⁸

⁶⁸https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_Ghent_by_Corvillain,_part_2.jpg (Geraadpleegd op 13/12/2021).

1.5.2 Archeologische verwachting

In de Gallo-Romeinse periode was de stad Gent beter gekend onder de benaming Ganda. Deze Keltische benaming verwijst naar een samenvloeiing, waarmee men doelt op de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. Het plangebied ligt hoofdzakelijk in de Rabotwijk dat zich net ten westen van het historische stadskern van Gent bevindt. Dit was eertijds een moerassig gebied ten noordwesten van de oude versterkte sluis 'Het Rabot' op de zestiende eeuwse stadsomwalling. Met het dempen of overwelden van de omwallingsgrachten omstreeks de 2de helft van de 19de eeuw is de wijk ontstaan op initiatief van de Gentse textielfabrikanten.⁶⁹ Op basis van het historisch kaartmateriaal is het plangebied tot ca. de 20ste eeuw onbebouwd geweest. Het terrein lag in een moerassachtig natlig gebied (meersengebied of Wondelgemmeersen). Er stroomt een gracht in het oostelijke gedeelte van het plangebied dat te relateren is aan de verdedigingswerken van de stad Gent (16de eeuw). Omstreeks de tweede helft van de 19de eeuw wordt deze gracht gedempt en komt er een verstedelijking ter hoogte van het plangebied op initiatief van de Gentse textielfabrieken, zoals eerder vermeld. Zo wordt binnen het terrein omstreeks de 20ste eeuw enkele constructies afgebeeld die in verband staan met het station van Gent – Rabot. Omstreeks de jaren '70 – 80 van de 20ste eeuw worden binnen het plangebied torenhoge gebouwen gerealiseerd die werden gebruikt als sociale woonwijk. Recentelijk zijn deze gebouwen afgebroken en doet het terrein nu dienst als braakliggend terrein. Op basis van het kaartmateriaal wordt er een zekere verwachting gesteld voor het aantreffen van de 16de eeuwse omwallingsgracht. De kans voor het aantreffen van overige archeologische waarden uit de nieuwe en nieuwste tijd wordt vrij laag geacht.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 6 en 11 m +TAW. Ten westen van het plangebied situeert zich een hoger gelegen dekzandrug. Ten oosten van het plangebied situeert zich een lager gelegen gebied, met name de vallei van de Leie waarbij de Lieve een aftakking is van deze rivier. De Lieve stroomt op ca. 60 m ten zuidoosten van het plangebied. Als er op microschaal wordt gekeken, ligt het plangebied tussen 7 en 9 m +TAW. Er zijn enkele reliëfverschillen aanwezig. Vermoedelijk zijn deze verschillen te relateren aan een antropogene oorsprong, daar binnen het plangebied twee gebouwen hebben gestaan die reeds volledig zijn gesloopt. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als bebouwde zone (bodemtype OB). Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden), het bodemtype OB is hier een voorbeeld van.⁷⁰ Gelet op de landschappelijke ligging, in de onmiddellijke omgeving van een natuurlijke waterloop, is er een hoge verwachting voor steentijdartefactensites aanwezig. De verwachting voor het aantreffen van sporensites wordt echter iets lager geacht daar het een vrij moerassig en natlig terrein is. Sporensites situeren zich eerder op hoger en droger gelegen delen binnen het landschap. Hierdoor wordt de verwachting voor het aantreffen van sporensites vrij laag geacht.

Op basis van de archeologische gegevens kan er van uitgegaan worden dat het plangebied deels gelegen is binnen de historische stadskern van Gent. In de nabije omgeving zijn tal van historische monumenten en archeologische waarden aangetroffen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd die te relateren zijn aan het ontstaan van de stad Gent. Uit de historische gegevens is afgeleid dat de stad Gent reeds bewoond zou zijn vanaf de Romeinse periode. Niet te vergeten is het feit dat binnen de contouren van het plangebied er twee archeologische zones zijn aangeduid waar geen archeologie meer te verwachten valt (GGA-zones). Deze twee zones werden als GGA-zones aangeduid omwille van de grootschalige infrastructuurwerken die daar gebeurd zijn voor de bouw van de sociale blokken en de ondergrondse parkeergarage. Effectief archeologisch onderzoek werd niet uitgevoerd in deze twee zones, maar dit werd afgetoetst aan het archeologisch onderzoek dat

⁶⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Gent – middeleeuwse stadskern (online) <https://id.erfgoed.net/themas/13961> (Geraadpleegd op 07/12/2021). ; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rabotwijk (online) <https://id.erfgoed.net/themas/140003> (Geraadpleegd op 07/12/2021).

⁷⁰ <https://www.geopunt.be/bodemkaart> (Geraadpleegd op 03/12/2021).

op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied werd uitgevoerd (CAI 151582) in 2001 ter hoogte van het vroegere Rabotstation en het huidige gerechtsgebouw. De resultaten van dit onderzoek kunnen tevens mee opgenomen worden in de archeologische verwachting en het potentieel tot kenniswinst voor het te onderzoeken plangebied daar het terrein zich volledig situeert in dezelfde landschappelijke ligging, met name in een meersengebied en ter hoogte van de 16de eeuwse omwallingsgracht. Op basis van het meersengebied worden archeologische bewoningssites vrij laag geacht. Uit het reeds uitgevoerd onderzoek werden er dan ook geen bewoningssporen aangetroffen. Wat wel werd aangetroffen, na de sanering van het plangebied, is een 16de eeuwse omwallingsgracht en menselijk botmateriaal dat zich in een ophogingspakket situeerde. Deze archeologische waarden werden hoofdzakelijk in het oostelijke gedeelte van het terrein aangetroffen. Verdere waarden met betrekking tot één van deze sporen werd in het overige gedeelte van het plangebied niet aangetroffen. Noch werden er extra archeologische waarden in de gracht zelf aangetroffen. Op basis van deze informatie kan er een lage archeologische verwachting worden opgesteld voor steentijdartefactensites en sporensites. De verwachting voor het aantreffen van eventuele archeologische restanten van een 16de eeuwse omwallingsgracht wordt vrij hoog geacht, maar kan tevens teruggeschaald worden door de bouw en sloop van de voormalige bouw met infrastructuurwerken.

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw met bijbehorende infrastructuur. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. De nieuwbouw zal een oppervlakte kennen van ca. 4.828 m². Onder de bebouwing zal zich een ondergrondse kelder situeren van ca. 3.057 m². Deze kelder situeert zich tot een diepte van ca. 4,60 m -mv. Rondom de nieuwbouw zal verharding worden aangelegd tot een diepte van ca. 50 cm -mv. Ook een groenzone zal worden aangelegd. Echter zal de groenzone een zeer minimale bodemingreep met zich meebrengen. Tot slot zullen er ook ondergrondse nutsvoorzieningen worden aangelegd op een maximale diepte van 1 m -mv. Putten zullen zich situeren op een diepte van 3 m -mv. De exacte diepte en locatie is tot op heden nog niet bekend.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een lage archeologische verwachting voor het aantreffen van steentijdartefactensites en sporensites vanaf de metaaltijden. Eventuele archeologische restanten die in relatie staan tot de 16de eeuwse omwallingsgracht kunnen echter wel nog aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter dient er rekening gehouden te worden met het feit dat deze gracht zich hoofdzakelijk situeert in de GGA-zones (zones waar geen archeologie meer te verwachten valt). Deze zones zijn opgesteld naar aanleiding van de bouw en sloop van de voormalige bebouwing met bijbehorende infrastructuur en naar het reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek dat zich op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied bevindt met dezelfde landschappelijke situatie. Uit dit onderzoek is reeds voldoende kenniswinst gehaald met betrekking tot de 16de eeuwse omwallingsgracht.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan er in sé een verhoogd potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden voor het aantreffen van een 16de eeuwse omwallingsgracht. Echter kan op basis van de bouw en sloop van de voormalige bebouwing met bijbehorende infrastructuur en op basis van het reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek dat zich ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied bevindt, de kans op het aantreffen van archeologische waarden worden terug geschaald naar laag.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Op basis van de bouw en sloop van de voormalige bebouwing en ondergrondse parking met bijbehorende infrastructuur waarbij deze zones worden aangeduid als zones waar geen archeologie meer te verwachten valt (GGA-zones), wordt er geen verder archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Hieronder volgt het betoog hiervoor:

De GGA-zones binnen het plangebied zijn opgesteld naar aanleiding van een reeds uitgevoerd onderzoek dat zich op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied heeft plaatsgevonden. Uit dit onderzoek is er reeds voldoende kenniswinst gehaald met betrekking tot de archeologische waarden. Zo zijn er geen steentijdartefactensites en sporensites aanwezig binnen het onderzocht terrein en werd duidelijk dat de voormalige gracht en aarden wal hoofdzakelijk situeerden in het oostelijke gedeelte van het terrein. In het overige gedeelte van het terrein werden er geen archeologische waarden aangetroffen. De gracht en de aarden wal zijn hierbij genivelleerd voor de voormalige werkzaamheden. De aarden wal situeert zich daarnaast hoofdzakelijk onder de Opgeëistenlaan. Ook kwam naar voren dat de bodem binnen het terrein sterk verstoord was door de voormalige werkzaamheden (waaronder milieuverontreiniging) en dat het terrein te kampen had met wateroverlast. Deze resultaten kunnen doorgetrokken worden naar het te onderzoeken plangebied daar het dezelfde landschappelijke situatie beheert. Binnen het te onderzoeken plangebied is de kans op het aantreffen van steentijdartefactensites en sporensites nihil. De kans op het aantreffen van eventuele archeologische restanten van de 16de eeuwse omwallingsgracht is wel aanwezig. Dit hoofdzakelijk in het oostelijke gedeelte van het plangebied. Echter situeren de GGA-zones zich op deze gracht. Vermoedelijk zijn archeologische restanten die hieraan te relateren zijn niet meer intact aanwezig. De kans voor het aantreffen van archeologische waarden voor de rest van de het terrein, die zich buiten de GGA-zones bevindt, wordt tevens zeer laag ingeschat op basis van de landschappelijke, historische en archeologische gegevens. Indien archeologische waarden toch aanwezig zouden zijn binnen deze zone, dan zullen deze tevens niet meer intact aanwezig zijn door de bouw en sloop van de voormalige bebouwing met bijbehorende infrastructuur. Daarnaast zijn de toekomstige bodemingrepen in deze zone vrij nihil (hoofdzakelijk groenaanleg en verharding). Verder archeologisch vervolgonderzoek wordt niet als nuttig ervaren. Indien dit toch zou worden uitgevoerd, dan zou er een versnipperd beeld ontstaan van de mogelijke aanwezige archeologische waarden (indien deze aanwezig zouden zijn daar het terrein een zeer lage archeologische verwachting heeft, buiten het aantreffen van de 16de eeuwse omwallingsgracht die zich hoofdzakelijk binnen de GGA-zones bevindt en waarvan reeds voldoende kenniswinst voorhanden is door reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek). Hierdoor zal er geen éénduidigheid worden gecreëerd met betrekking tot het bekomen van extra kenniswinst. Archeologisch vervolgonderzoek wordt bijgevolg als kosten-baten niet interessant ervaren. Het volledige terrein wordt hierdoor vrijgegeven voor verder archeologisch vervolgonderzoek.

1.5.5 Samenvatting

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande nieuwbouw met bijbehorende infrastructuur aan het Rabotpark in Gent. Op basis van bovenstaande gegevens is er een lage archeologische verwachting voor het aantreffen van steentijdartefactensites en sporensites vanaf de metaaltijden. Eventuele archeologische restanten die in relatie staan tot de 16de eeuwse omwallingsgracht kunnen echter wel nog aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter dient er

rekening gehouden te worden met het feit dat deze gracht zich hoofdzakelijk situeert in de GGA-zones (zones waar geen archeologie meer te verwachten valt). Deze zones zijn opgesteld naar aanleiding van de bouw en sloop van de voormalige bebouwing met bijbehorende infrastructuur en naar het reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek dat zich op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied bevindt met dezelfde landschappelijke situatie. Uit dit onderzoek is reeds voldoende kenniswinst gehaald met betrekking tot de 16de eeuwse omwallingsgracht. De kans voor het aantreffen van archeologische waarden voor de rest van de het terrein, die zich buiten de GGA-zones bevindt, wordt tevens zeer laag ingeschat op basis van de landschappelijke, historische en archeologische gegevens. Indien archeologische waarden toch aanwezig zouden zijn binnen deze zone, dan zullen deze tevens niet meer intact aanwezig zijn door de bouw en sloop van de voormalige bebouwing met bijbehorende infrastructuur. Daarnaast zijn de toekomstige bodemingrepen in deze zone vrij nihil (hoofdzakelijk groenaanleg en verharding). Verder archeologisch vervolgonderzoek wordt niet als nuttig ervaren. Indien dit toch zou worden uitgevoerd, dan zou er een versnipperd beeld ontstaan van de mogelijke aanwezige archeologische waarden (indien deze aanwezig zouden zijn daar het terrein een zeer lage archeologische verwachting heeft, buiten het aantreffen van de 16de eeuwse omwallingsgracht die zich hoofdzakelijk binnen de GGA-zones bevindt en waarvan reeds voldoende kenniswinst voorhanden is door reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek). Hierdoor zal er geen éénduidigheid worden gecreëerd met betrekking tot het bekomen van extra kenniswinst. Archeologisch vervolgonderzoek wordt bijgevolg als kosten-baten niet interessant ervaren. Het volledige terrein wordt hierdoor vrijgegeven voor verder archeologisch vervolgonderzoek.

2 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.	4
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	5
Figuur 3: Plangebied met weergave van huidige inplanting op orthofoto.....	9
Figuur 4: Plangebied met weergave van gekende bodemverstoringen op orthofoto.....	10
Figuur 5: Plangebied op luchtfoto in 3D (rode cirkel = plangebied).....	11
Figuur 6: Plangebied bekeken vanaf Filips van Cleeflaan. Hier is men bezig met de sloop van de bebouwing.	11
Figuur 7: Plangebied bekeken aan de binnenkant waarbij de bebouwing nog aanwezig was.	12
Figuur 8: Plangebied bekeken vanaf de Opgeëistenlaan waarbij de bebouwing nog aanwezig was.	12
Figuur 9: Plangebied bekeken vanaf de Opgeëistenlaan waarbij de bebouwing nog aanwezig was. Ook enkele putten in functie van ondergrondse nutsvoorzieningen en mogelijks een kelder zijn aanwezig.	13
Figuur 10: Plangebied bekeken vanaf de Opgeëistenlaan waarbij de bebouwing nog aanwezig was. Ook enkele putten in functie van ondergrondse nutsvoorzieningen en mogelijks een kelder zijn aanwezig.	13
Figuur 11: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto.	15
Figuur 12: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting van niveau -1 op orthofoto.....	16
Figuur 13: Snede AA.	17
Figuur 14: Snede BB.	17
Figuur 15: Snede CC.....	18
Figuur 16: Synthesepan van de geplande werken op orthofoto.	19
Figuur 17: Plangebied en omgeving op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II).	21
Figuur 18: Plangebied op het DHM II.	22
Figuur 19: Illustratie gradiëntzone.	23
Figuur 20: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart.	26
Figuur 21: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000.	27
Figuur 22: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1/200.000 betreffende het plangebied.	28
Figuur 23: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000.	29
Figuur 24: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1/50.000 betreffende het plangebied.	30
Figuur 25: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen.	31
Figuur 26: Plangebied op de Jacob Deventerkaart.....	37
Figuur 27: Plangebied op de Villaretkaart.....	38
Figuur 28: Plangebied op de Ferrariskaart.....	39

Figuur 29: Plangebied op de kaart van Gent opgemaakt door Saurel.	40
Figuur 30: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen.	41
Figuur 31: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	42
Figuur 32: Plangebied op de kaart van Gent opgemaakt door Corvillain.	43
Figuur 33: Plangebied op de historische topografische kaart uit 1904.	44
Figuur 34: Plangebied op de historische topografische kaart uit 1939.	45
Figuur 35: Plangebied op de historische topografische kaart uit 1981.	46
Figuur 36: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990.....	47
Figuur 37: Plangebied op orthofoto uit 2016.	48
Figuur 38: Weergave van uitgevoerd proefsleuvenplan op GRB-kaart.	50
Figuur 39: Weergave van uitgevoerd proefsleuvenplan op het stadsplan van Joseph Gerard uit 1855.	51
Figuur 40: Weergave van opengelegde gracht in sleuf C.	51
Figuur 41: Plangebied en omgeving met weergave van archeologische waarden op DHM II.....	57
Figuur 42: Syntheseplan van geplande werkzaamheden en GGA-zones (zones waar geen archeologie meer te verwachten valt) op de kaart van Gent opgemaakt door Corvillain.	63

3 LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	52
Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	58

4 PLANNENLIJST

PLANNENLIJST GENT, RABOT FASE II	PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK 07/12/2021
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 3 t/m 10
Type plan	Orthofoto en afbeeldingen
Onderwerp plan	Plangebied en gekende verstoringen op orthofoto
Aanmaakschaal	1:1.500 en onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 11 t/m 16
Type plan	Orthofoto en technische tekeningen
Onderwerp plan	Plangebied en toekomstige inplanting op orthofoto
Aanmaakschaal	1:500 en 1:1.500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 17 t/m 19
Type plan	Digitaal Hoogtemodel en illustratie
Onderwerp plan	Plangebied (en omgeving) op DHM Vlaanderen II
Aanmaakschaal	1:700 en 1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 20
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 21 en 22
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Quartairgeologische kaart 1/200.000 en kenmerken
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 23 en 24

Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Quartairgeologische kaart 1/50.000 en kenmerken
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 25
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:1.500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 26 t/m 28
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Jacob Van Deventerkaart, Villaretkaart en topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgeteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:2.500 en 3.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	Ca. 1565, 1745-1748 en 1771-1778
Datum	07/12/2021 en 10/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 31 en 32
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen en Corvillainkaart
Aanmaakschaal	1:3.500 en 1:5.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854 en 1855-1857
Datum	07/12/2021 en 13/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 29 en 30
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen en Saurelkaart
Aanmaakschaal	1:3.500 en 1.5000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1841 en 1843-1845
Datum	07/12/2021 en 13/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 33 t/m 37
Type plan	Historische kaarten en orthofoto's
Onderwerp plan	Plangebied historische topografische kaart uit 1904, 1939 en 1981 en orthofoto's uit 1979-1990 en 2016
Aanmaakschaal	1:1.500 en 1:3.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1904, 1939, 1981, 1979-1990 en 2016
Datum	07/12/2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuren 38 t/m 42
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris en DHM II, afbeeldingen en Corvillainkaart
Onderwerp plan	Plangebied met weergave archeologische waarden op DHM II, afbeeldingen en syntheseplan

	van geplande werkzaamheden en GGA-zones op Corvillainkaart
Aanmaakschaal	1:1.000 en 1:5.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	07/12/2021 en 13/12/2021 (raadpleging)

5 BIBLIOGRAFIE

- *Literatuur*

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2021a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2021b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2021c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 202021d18d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2021e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2021. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2021. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

DOV VLAANDEREN, 2021a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2021b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2021c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2021a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEOPUNT, 2021b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEOPUNT, 2021e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

GEOPUNT, 2021g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.

Haecon. 'Kaartblad 22: Gent.' *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart*. S.l., 2000.

IOE, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

- *Websites*

<https://www.lannoo.be/nl/stedenatlas-jacob-van-deventer> (Geraadpleegd op 10/12/2021).

<https://commons.wikimedia.org/wiki/> (Geraadpleegd op 13/12/2021).

<https://nl.wikipedia.org/wiki/> (Geraadpleegd op 03/12/2021).

- *Andere*

Contact met Geert Vermeiren, coördinator-expert van het team stadsarcheologie van Gent op 10/12/2021.

6 BIJLAGEN

Inplantingsplannen van toekomstige werkzaamheden en doorsnedes

Document van Geert Vermeiren, coördinator-expert van het team stadsarcheologie van Gent waarin zij ons advies voor vrijgave volgen (bevestigingsbrief)